อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายหุ่น วรรณประภา

ณ วัดอรัญญิกาวาส จังหวัดชลบุรี

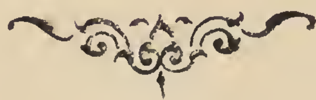
วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

อนุสรณ์

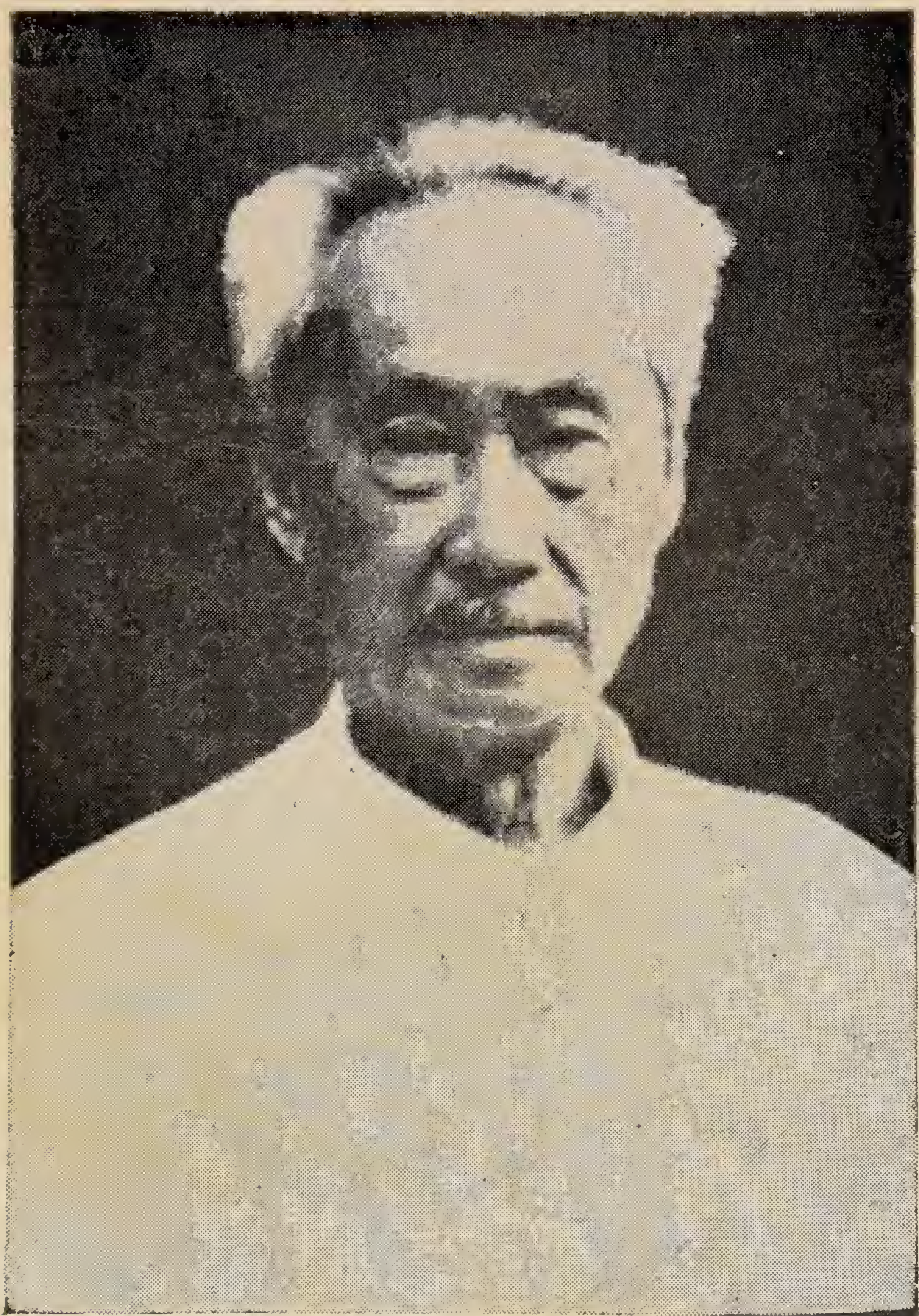
ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายหุ่น วรรณประภา

ณ วัดอรัญญิกาวาส จังหวัดชลบุรี

วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

นายหุ่น วรรณประภา

ชาตะ วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๑๘

มรณะ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

ประวัติสังเขป

นายหุ่น วรรณประภา

นายหุ่น วรรณประภา เกิดวันอาทิตย์ที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๑๘ ที่บ้านหน้าเก่ง ตำบลมะขามหย่ง อำเภอบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี เป็นบุตรคนหัวปีของนางทองอยู่ นายเม่งจือ มีน้องคนเดียวคือนายคือเกี้ยซึ่งได้ถึงแก่กรรมไปก่อนแล้ว

นายหุ่น วรรณประภา มีบุตรกับนางทองสุก วรรณประภา (ถึงแก่กรรม) ๑๒ คน คือ

๑. นายกิมเส็ง วรรณประภา (ถึงแก่กรรม)

๒. นางสาวทองหยิบ วรรณประภา

๓. นายวรรณ วรรณประภา

๔. นางสาวทองใบ วรรณประภา (ถึงแก่กรรม)

๕. หลวงวิชัย นิตินาท

๖. นายกิมไฮ้ วรรณประภา (ถึงแก่กรรม)

๗. นายกมล วรรณประภา

๘. นางทองเปลว วงษ์สวัสดิ์

๙. เด็กชายไม่มีชื่อ (ถึงแก่กรรม)

๑๐. นายณรงค์ วรรณประภา

๑๑. นางทองปลิว คุ้มทรัพย์

๑๒. นางสาวทองคำ วรรณประภา

ต่อมามีบุตรกับนางเจี่ยม วรรณประภาอีก ๑๐ คน คือ

๑. นางวิภา แจนซ์

๒. นางทองเหมี้ยน ศิริพากย์

๓. นายอรรณพ วรรณประภา (ถึงแก่กรรม)

๔. นางสาวทองแม้น วรรณประภา (ถึงแก่กรรม)

๕. นางอำไพ บุศยอังกูร

๖. แพทย์หญิงอัมพร ธนบดี

๗. เด็กชายจากะ วรรณประภา (ถึงแก่กรรม)

๘. นางบุบผา สมุทรโคจร

๙. แพทย์หญิงกาญจนา กุศลาสัย

๑๐. นายสม วรรณประภา

นายหุ่น วรรณประภา ได้รับการศึกษาพอสมควรตามกาลสมัยนั้น และอุปสมบทจำพรรษา ณ วัดอรัญญิกาวาส จังหวัดชลบุรี หนึ่งพรรษา เป็นผู้เลื่อมใสศรัทธาในบวรพุทธศาสนาอย่างหนักแน่น เรียกได้ว่าเป็นคนไม่ห่างวัด นอกจากทำบุญสุนทานตามปกติแล้ว ท่านมักใช้เวลาว่างเดินไปสนทนากับพระภิกษุตามวัด จนกระทั่งเป็นที่รู้จักมักคุ้นกับท่าน เจ้าอาวาสแทบทุกวัด ในจังหวัดชลบุรี ทั้งอดีตและปัจจุบัน

นายหุ่น วรรณประภาและครอบครัวมีอาชีพ ค้าขาย มีความประพฤติอยู่ในสัมมาอาชีวะ และมีจิตใจเผื่อแผ่เพื่อนบ้านจนได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนันตำบลมะขามหย่งซึ่งเป็นภูมิลำเนา ในหน้าที่กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ท่านจะถือเป็นภาระสำคัญอยู่ประการหนึ่ง

โดย ได้ให้ลูก บ้านประกอบ สัมมาอาชีวะ มีความ สามัคคี กลมเกลียวกัน ใครมีเรื่องโต้แย้งพิพาทกันก็มักจะมาหาท่าน ท่านพยายามชี้แจงเหตุผลให้เป็นที่เข้าใจให้เสียสละผ่อนปรนแก่กันแลกัน จนเป็นที่ตกลงปรองดองกันเป็นส่วนมาก ในงานมงคลของผู้ที่รู้จักมักคุ้น ท่านมักจะไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใครที่รู้จักถึงแก่กรรมลง ไม่ว่าจะยากดีมีจนและท่านจะได้รับเชิญหรือไม่ ท่านต้องไปในพิธีศพมิได้ขาด แม้กระทั่งในวัยชราซึ่งได้ลาออกจากตำแหน่งกำนันแล้วก็ตาม

ถึงแม้ว่านายหุ่น วรรณประภา จะมีบุตรมาก แต่ท่านก็พยายามให้บุตรทุกคนได้รับการศึกษาดีที่สุด หลักสำคัญที่ท่านอบรมพวกลูกหลานก็คือ ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที รู้คุณ และตอบแทนคุณท่านผู้มีพระคุณ ให้พยายามรักษาชื่อเสียงวงศ์สกุล ให้บุตรหลานทุกคนมีความสามัคคีกลมเกลียวเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลกัน

นายหุ่น วรรณประภา เป็นคนมีสุขภาพอนามัยดี ไม่ใคร่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน ทั้งนี้คงจะเป็นด้วยท่านเป็นผู้มีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติตน มีนิสสัยชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย ชอบออกกำลังด้วยการเดินเป็นอาจินต์ แม้เมื่ออายุร่วม ๙๐ ปี ท่านก็ยังเดินไปไหนมาไหนได้ดี เพิ่งจะไม่ใคร่ได้ออกจากบ้านไปไหนมาไหนก็ในระยะ ๓-๔ ปีหลังนี้ ท่านปรารภกับบุตรหลานว่า มันงอมเต็มทีแล้ว แต่แม้กระนั้นสติปัญญาความจำของท่านก็ไม่เสื่อม ท่านเริ่มล้มเจ็บครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๑ มีอาการอ่อนเพลีย ปวดท้องจะเป็นลมหมดสติ เมื่อถ่ายออกมาแล้ว ท่านได้สติขอดูจาระไปดูแล้วบอกกับภริยา และบุตรที่เฝ้ารักษาพยาบาลว่า นี่แหละคนโบราณเขาเรียกว่าขี้เทา และที่ขึ้นเป็นจ้ำๆ ตามผิวหนังนั้นเขาเรียกว่ากาฬขึ้น เป็นเครื่องหมายว่า พระยามัจจุราชจะมาเอาตัวไปแล้ว ภริยาและบุตรที่รักษา

พยาบาลอยู่บอกว่าจะต้องสู้กับ พระยามัจจุราช ให้ถึงที่สุด ท่านยิ้มไม่ว่ากระไร รุ่งขึ้นวันที่ ๒๓ เวลาประมาณเที่ยง ท่านหมดสติไป ได้ช่วยกันรักษาพยาบาลชลอชีวิตของท่านไว้จนถึงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๑ ท่านจึงสิ้นลมหายใจไปด้วยอาการอันสงบ ชีวิตทุกรูปทุกนามย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัย ใครจะฝืนให้เป็นไปตามใจไม่ได้ เมื่อเกิดแล้วก็ทรงอยู่แล้วก็สลายไปเป็นธรรมดา อยู่ภายใต้กฎแห่งพระไตรลักษณ์อันเป็นสามัญลักษณะ

ในงานนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเพลิงเผาศพแก่นายหุ่น วรรรณประภา เป็นกรณีพิเศษ นับว่าเป็นเกียรติอย่างสูงแก่นายหุ่น วรรณประภา และวงศ์สกุล ภรรยา บุตรธิดา และหลาน นายหุ่น วรรณประภา รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้

ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณ ท่านที่เคารพนับถือ

ที่ได้มาช่วย และมาเป็นเกียรติ ในงาน

บำเพ็ญกุศลและงานพระราชทานเพลิงศพ

นายหุ่น วรรณประภา

หากมีข้อบกพร่องขอประทานอภัยด้วย

สารบาญ

วิเวกธุดงค์ที่น่าอัศจรรย์

ของ

ท่านเจ้าคุณธรรมรังสีวิสุทธิธัมมาจารย์

(พระอาจารย์ลี)

โดย พระ อมฺพโรภิกฺขุ น.ธ. ตรี

CERT., INF. ECONS. (U.S.A.)

วิเวกธุดงค์ที่น่าอัศจรรย์

ของ

ท่านเจ้าคุณธรรมรังสีวิสุทธิธรรมาจารย์

(พระอาจารย์ลี)

โดย พระอมฺพโรภิกขุ น.ธ. ตรี

CERT., INF. ECONS. (U.S.A.)

ท่านเล่าเรื่องนี้ในขณะที่ท่านอาพาธอยู่ที่ โรงพยาบาลทหารเรือชื่อ ร.พ. พระปิ่นเกล้า ไปทางถนนตากสิน ดาวคะนอง ท่านเกิดวันพฤหัสฯ เดือนยี่ แรม ๒ ค่ำ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๔๙ ที่ บ้าน หนอง สอง ห้อง ต. ยางโยภาพ อ. ม่วงสามสิบ อุบลราชธานี เดิมท่านชื่อ ชาลี อารีวงศ์ บุตรนายปาว นางพ่วย มีย่าชื่อนางสีดา ตาชื่อนันทเสน ยายชื่อนางดี มีพี่น้องรวม ๙ คน ชาย

๕ หญิง ๔ เป็นคนกำพร้ามารดา บิดาไม่ยอมให้ทำบุญ อาชีพเฝ้าไร่ เคยทำบาปฆ่าสุนัขตัวหนึ่ง สาเหตุนั่งกินข้าวอยู่แล้วเอาไข่ไปหมกไว้ในกองไฟ สุนัขก็มาคาบเอาไปกินเสีย ลุกขึ้นได้คว้าไม้ไล่ตีสุนัขตายคาที่ พอสุนัขตายก็เสียใจ คิดหาวิธีล้างบาปโดยท่องคาถาตรวจน้ำสวดมนต์อุทิศส่วนกุศลไปให้ แต่ที่จำไม่ได้ก็คือเลี้ยงนกเขาขังกรงลืมเอาข้าวน้ำให้มันกินจนมันผอมโซ กรรมจึงตามมาสนอง ทำให้ป่วยเป็นโรคกะเพาะอาหาร ตั้งแต่สมัยธุดงค์เรื่อย ๆ มา จนมรณภาพ

มานึกถึงภาพเก่า ๆ ที่เคยผ่านมา รู้สึกว่าไม่มีประโยชน์ จึงได้ช่วยคิดแก้ไข คือเรื่องที่ญาติโยมถือกันว่า ผีปู่ตาต้องกินหมูเห็ด เป็ด ไก่ทุกปี ดังนั้นพอถึงฤดูกาลไหว้ผีปู่ตา ชาวบ้านต้องเอาไก่เป็ด หรือหมูมาเซ่นสังเวยบ้านละตัว คิดแล้วสัตว์ที่จะต้องนำมาฆ่าเพื่อเซ่นไหว้ปีหนึ่ง ๆ นับร้อย เพราะเมื่อเกิดการเจ็บป่วยหายแล้วก็เซ่นตามที่บนบานไว้ พิจารณาเห็นว่าไม่เกิด

ประโยชน์และเป็นบาปด้วย เรื่องผีถ้ามีจริงไม่มากินของเซ่น ให้รับส่วนกุศลที่อุทิศให้ดีกว่า มิฉะนั้นจะต้องบังคับให้หนีเด็ดขาด ต้องใช้อำนาจอาชญาทางธรรมเข้าช่วย จึงได้สั่งเผาศาลผีปู่ตาจนหมดสิ้น ชาวบ้านบางคนเสียขวัญ กลัวจะเกิดความไม่ปลอดภัยในอนาคต จึงได้เขียนคำสวดมนต์แผ่เมตตาให้ทุกคน แล้วสั่งรับรองว่าไม่เป็นไร ในกาลต่อมาได้ทราบว่าสถานที่นี้ กลายเป็นเรือกสวนไร่นาไปหมด ดงที่เคยว่ามีผีดุกลายเป็นหมู่บ้านหมู่หนึ่ง ได้เทศนาอบรมญาติโยมนานพอสมควร การประพฤติปฏิบัติอื้อฉาวโด่งดังขึ้น เกิดมีคนอิจฉาริษยาพยายามหาวิธีขับไล่ไสส่งด้วยวิธีต่าง ๆ นา ๆ นิมนต์ให้พระผู้ใหญ่มาเทศน์ ๓ ธรรมาสน์ มีทั้งพระครูและเจ้าคณะอำเภอ ซึ่งมีความรู้ทางบาลี ๓ องค์ ให้พระอาจารย์ลีเป็นองค์ที่ ๔ ท่านองจะได้ซัก แต่เหตุการณ์ก็ผ่านไปด้วยดี

ได้ออกเดินทางไปวิเวกธุดงค์ทั้งพระนคร อยุธยา สระบุรี ลพบุรี ตาคลี ทิวเขาภูคา ล่วงเข้าเขตนครสวรรค์

ผ่านอำเภอท่าตะโกไปเยี่ยมพี่ชายที่บึงบรเพ็ด ได้ออกพัก
อยู่ในป่าห่างจากหมู่บ้านราว ๒๐ เส้น วันหนึ่งได้ยิน
เสียงช้างป่ากับช้างตกมันต่อสู้กันด้วยเสียงร้องดังก้องป่า
มันสู้กันตั้ง ๓ วัน ช้างป่าสู้ไม่ได้ถึงแก่ความตาย ช้าง
ตกมันไม่เป็นอะไรเลยซ้ำดุร้ายยิ่งขึ้น พลุกพล่านอาละวาด
หนักขึ้นวิ่งขับไล่ใช้งาทิ่มแทงผู้คนที่อยู่ในบริเวณป่าที่
พระอาจารย์ลีปักกลดอยู่ เจ้าของช้างคือขุนรบฯ กับชาว
บ้านได้มานิมนต์พระอาจารย์ลีให้ไปพักในบ้าน ท่านมี
ความหวาดเสียวอยู่บ้าง แต่ไม่ยอมไปเพราะอาศัยขันติ
และแผ่อำนาจเมตตา ต่อมาบ่ายวันหนึ่งช้างตกมันวิ่งเข้า
มายืนเผชิญหน้ากับท่านราว ๒๐ วา ท่านบำเพ็ญภาวนาอยู่
จึงโผล่ออกมาดูเห็นช้างตกมันงาขาว ยืนหูชันท่าท่าทาง
น่ากลัว นึกในใจว่าถ้ามันพุ่งมาหาเราไม่ถึง ๓ นาที ก็ถึง
ตัวเกิดความกลัวที่สุด กระโดดวิ่งออกจากที่ไปถึงต้นไม้
ใหญ่ราว ๓ วา ขณะที่จะเอามือเหนี่ยวต้นไม้ ก้าวขาปีน
ต้นไม้ได้ข้างหนึ่งแว่วเสียงมากระซิบที่หูว่า “เราไม่จริง

กลัวตาย คนกลัวตายจะต้องตายอีก" พอได้ยินเสียงนั้น ก็รีบกลับไปที่กลด นั่งเข้าที่ไม่หลับตาหันหน้าจ้องไปที่ช้างตัวนั้น นั่งภาวนาแผ่เมตตาจิต ระหว่างนี้ ได้ยินเสียงชาวบ้านโห่ร้องสนั่นหวั่นไหว ตกใจคิดว่าพระอาจารย์ลีคงแย่เพราะไม่มีใครช่วย ได้ยินแต่เสียงพูดกันอย่างนี้ ไม่เห็นมีใครกล้าเข้ามาใกล้ท่านแม้แต่คนเดียว แผ่เมตตาจิตสัก ๑๐ นาที ก็มองเห็นช้างตกมันนั้นตีหู โบกขึ้นลงเสียงพุบพับ ๆ อยู่สักครู่หนึ่ง แล้วก็หันหลังกลับเดินเข้าป่าไป พอช้างตัวนั้นลับหายเข้าป่าไปแล้ว พระอาจารย์ลีก็ออกเดินไปกลางทุ่งนา ทั้งขุนจบและญาติโยมพากันมาห้อมล้อมท่าน ด้วยประหลาดใจว่า ท่านปลอดภัยได้อย่างไร รุ่งขึ้นวันที่ ๒ มีคนมามากมายด้วยจะขอของดีเหตุที่ช้างตกมันไม่กล้ามาแทงท่าน ในที่สุดท่านก็ต้องหนี

ท่านเคยคิดสึกเพื่อไปทำงานขายยา ที่ห้าง เพ็ญภาคในพระนครซึ่งขายยานัตถุ์และยาธาตุ เพราะมีเพื่อนที่สึกออกไปทำงานที่ห้างนี้ได้เดือนละ ๒๐ บาท คิดว่า

เมื่อทำงานแล้วจะเช่าห้องแถวของพระยาภักดี ฯ ที่ประตูน้ำ สมัยนั้นคิดค่าเช่าเดือนละ ๔ บาทต่อเดือน คิดต่อไปอีกจะมีภริยาสาวสวยชาวกรุงเทพ ฯ เมื่อพาไปเยี่ยมบ้านเกิดให้ญาติ ๆ คือกดีใจที่เห็นท่านมีฐานะโก้เก๋ขึ้น ผู้หญิงต้องมีสกุล รูปสวยรวยทรัพย์ มารยาทดี ทั้งต้องเป็นลูกเจ้านายที่เรียนชั้นสูง ๆ เช่นโรงเรียนวังหลัง โรงเรียนแหม่มโค แต่พอคิดไปถึงตอนได้ลูก เมียตาย จ้างคนมาเลี้ยงลูก ได้เมียใหม่ ลูกเลี้ยงแม่เลี้ยงไม่ถูกกันก็เลยเบื่อชีวิตฆราวาส เห็นว่าที่บวชนี้ดีแล้ว ความคิดทั้งหมดเกิดขึ้นขณะนั่งสมาธิอยู่บนยอดพระเจดีย์ ซึ่งมีโพรงในวัดสระประทุม ใกล้วังเวียนประทุมวัน

ต่อมาเมื่อออกพรรษาแล้วทางวัดบรมนิวาส ใกล้กับสะพานกษัตริย์ศึกคนละฝ่ายกับโรงหนังเฉลิมเขต ซึ่งท่านอาจารย์นาคที่เที่ยวกัมมฏฐาน แล้วแต่งเรื่องไว้เพียงภาคหนึ่งได้เคยมาจำพรรษาที่วัดนี้หลายครั้งพระอาจารย์ลีได้มาพบกับอาจารย์มั่นซึ่งได้มาพักที่วัดนี้ เพราะท่านรู้

จักกับเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ นับตั้งแต่อุปสมบทมา ๔ พรรษาแล้ว พึ่งพบท่านในคราวนี้เอง ได้เข้าไปกราบไหว้ ท่านจึงแสดงธรรมให้ฟังว่า ขีณาชาติวุฒิตัง พรหมจริยันติ แปลได้ใจความสั้น ๆ ว่า "พระอริยเจ้าทั้งหลายที่เป็นขีณาสพ ท่านทำตนให้เป็นผู้พ้นจากอาสวะแล้ว มีความสุข นั้นคือพรหมจรรย์ประเสริฐ" จำได้เท่านี้ แต่ตอนที่นั่งฟังท่าน รู้สึกใจนิ่งเป็นสมาธิดีกว่านั่งทำองค์เดียว ต่อมาท่านสั่งให้ไปเชียงใหม่กับท่านซึ่งเป็นความคิดที่ปรารถนาอยู่แล้ว ตอนนี้มีเหตุการณ์หลายอย่างแต่ขอผ่านไป พระอาจารย์มั่นได้รับมอบให้อยู่วัดเจดีย์หลวงและมี หนังสือ ตั้ง ให้ท่าน เป็น อุปัชฌาย์ โดยมีเจ้าแก้วนวรัฐน์ ณ เชียงใหม่ เป็นผู้ดำเนินการ พอท่านทราบก็คิดหลีกหนีและเรียกพระอาจายย์ลีมาสั่งให้ไปวิเวกบนหลังดอยจังหวัดลำพูน ซึ่งเคยเป็นที่พักของท่านมาก่อน ไปพักที่ตีนเขาได้สัก ๑๐ กว่าวัน ก็แว่วเสียงมากระซิบว่า ท่านต้องขึ้นไปอยู่บนยอดเขาในวัน

พรุ่งนี้ ทางหูขณะกำลังนั่งทำสมาธิอยู่ ก็ได้ขึ้นไปใน วันรุ่งขึ้นทันที ก่อนเดินทางถึงยอดเขาได้ไปพักอยู่ ณ ที่แห่งหนึ่งเป็นวัดร้าง เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ วันใด ที่ปรากฏว่าตรงกับวันพระมักจะมีแสงสว่างเกิดขึ้นบ่อย ๆ แต่บ้านนั้นเป็นป่าลึก มีเสือและช้างชุม เดินทางไปคน เดียวกลัวก็กลัว กล้าก็กล้า แต่เชื่อมั่นในอำนาจธรรม และพระอาจารย์ ได้ค้างนอนอยู่ ๒ คืน ๆ แรก ๆ สงบ สบายดี คืนที่สองเวลาประมาณ ๑--๒ น. ได้มีสัตว์ป่า คือเสือมารบกวนคืนนั้นเป็นอันไม่ได้นอน นั่งสมาธิตัว แข็ง เสือก็เดินวนเวียนอยู่รอบ ๆ กลด รู้สึกว่าตัวแข็ง และมึนชา สวดมนต์ก็คล่องแคล่วเหมือนน้ำไหล ที่ลืม แล้วก็นึกได้ ด้วยอำนาจแห่งการสำรวมจิตและคิดกลัว นั่งอยู่อย่างนี้ตั้งแต่เวลา ๒ ถึง ๕ น. เสือตัวนั้นจึงได้ หนีไป

รุ่งขึ้น ได้เดินไปบิณฑบาตรในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีบ้านเพียง ๒ หลังคาเจ้าของบ้านออกไปทำสวนชั่วคราว

เมื่อพบกับเขาๆ เล่าว่าเมื่อคืนนี้เสือมากินวัว ท่านก็นึก กลัวมากขึ้น อาจเป็นตัวที่มาเฝ้าข้างกลดก็เป็นได้ ในที่สุดเมื่อฉันอาหารแล้วก็เดินขึ้นไปยอดดอย เมื่อถึงแล้ว มองลงไปเบื้องล่างจะแลเห็นพระธาตุหริภุญชัยลำพูน ดอยลูกนี้ชาวบ้านเรียกดอยม่อค่อ (ดอยหัวแม่มือ) บนหลังดอยมีบ่อน้ำลึกแห่งหนึ่ง หยั่งไม่ถึงมีน้ำใสสอาด มีเศียรพระพุทธรูปตั้งอยู่รอบบ่อ เดินลงจากพื้นราบ เหยียบหินลึกลงไปประมาณ ๒ เมตรก็ถึงน้ำ เขาเล่ากัน ว่าเวลามีคนตกลงไปในบ่อไม่จมน้ำจะดำน้ำก็ดำไม่ได้ ถ้าเป็นผู้หญิงลงไม่ได้เด็ดขาด ขึ้นลงไปต้องมีอาการชัก ตอนนี้ชาวบ้านถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์นัก อาจารย์มั่นเล่าว่า มีปีศาจสำคัญ ๑ ตน อยู่ประจำที่ดอยนี้ แต่ไม่เป็นไรเขา ไม่รบกวนอะไร เพราะเขาเป็นผู้รู้จักพระธรรมพระสงฆ์ วันแรกที่ขึ้นไปถึงยอดดอย พอวันรุ่งขึ้นไม่ได้ฉันอาหาร ถึงกลางคืนเป็นลมตลอดคืน รู้สึกว่าดอยนั้นไหวเหมือน ลอยอยู่กลางทะเลที่มีคลื่นลมจัด แต่จิตดีไม่หวาดกลัวใดๆ

วันที่สองได้นั่งสมาธิ เดินจงกรมอยู่ในบริเวณวิหารเก่า สถานที่พักอยู่น้อยู่ห่างจากหมู่ บ้าน ที่ ไป บิณฑบาตร ราว ๘๐ เส้น จึงได้ตั้งสัจยาธิฐานว่า (เราจะไม่ฉันจังหันถ้าไม่มีคนมาส่งถึงที่) ในคืนวันนั้นรู้สึกปวดท้อง มีลมรบกวนแต่ไม่เหมือนวันก่อน พอเวลาเช้าตรู่ ๕.๐๐ น. เศษ ใกล้สว่าง ได้ยินเสียงฮึดฮาดข้างวิหาร ครั้งแรกนึกว่าเสือ แต่ฟังไปคล้าย เสียง คน แต่ดอยด้านนั้นชันมากถ้าจะขึ้นขึ้นพอขึ้นได้ แต่ถ้าจะขึ้นลง ไม่ได้ ถ้าเช่นนั้นจะมีใคร ขึ้น มา นึก สงสัย อยู่ในใจแต่ยังไม่กล้าออกจากกลดและวิหารร้าง รอจนสว่างรุ่งอรุณจึง ได้ลุกออกจากกลดเดิน ไปข้างนอกวิหาร ได้พบหญิงชราคนหนึ่งอายุประมาณ ๗๐ ปี มานั่งพนมมือถือข้าวห่อใบตองมาหนึ่งห่อ ขอใส่บาตรพร้อมทั้งถวายยาให้สองอย่าง ๆ หนึ่งเป็นรากไม้ อีกอย่างหนึ่งเป็นเปลือกไม้ แล้วกล่าวว่า " ขอให้ท่านใช้ยานี้ฝนกินพร้อมอธิฐานเอาแล้วจะหายปวดท้อง " ขณะนั้นเรา

กำลังถือเคร่ง ไม่กล้าพูดกับผู้หญิงหลายคำ พอรับบิณฑ-บาตรแล้วก็ฉันข้าวเหนียวแดงหนึ่งก้อน และยาสองชิ้นนั้นเสร็จแล้วได้ยถาสัพพีให้แก แกก็เดินหายกลับไปทางทิศตะวันตกของดอย

ต่อมาได้รับจดหมายที่ท่านอาจารย์มั่น ให้คนถือไปบอกว่า ควรไปวิเวกที่ยอดดอยม่อค่อ แห่งหนึ่ง ให้ไปพักที่ในถ้ำบวบทองอีกแห่งหนึ่ง และให้ไปพักวิกเวกที่ถ้ำเชียงดาวด้วย

ได้พักอยู่ที่เจดีย์หลวง ๒–๓ วัน จึงออกเดินทางไปถึงอำเภอดอยสะเก็ด ได้เข้าพักในถ้ำมืด บ้านเมืองอ่อน ถ้ำนี้แปลกน่าอัศจรรย์ บนยอดเขามีพระพุทธรูปองค์หนึ่ง สันนิษฐานไม่ได้ว่าสร้างในสมัย ไหน กลางเขามีช่องโหว่เป็นรูลึกลงไปในพื้นเขา เดินลงไปพบท่อนไม้สักทอดเป็นสะพานข้ามเหว เดินไต่ไปตามท่อนไม้สักจนถึงแท่นหินอีกฟากหนึ่งของเหว ปรากฏว่ามีลานหินกว้าง เดินต่อไปอีกสักพักก็มีแต่ความมืด

มองไม่เห็นแสงสว่าง จึงได้จุดไฟแล้วเดินต่อไปอีก ไปพบสะพานอีกแห่งหนึ่งใช้ซุงไม้สักทั้งต้นพาด ไปยังก้อนหินอีกก้อนหนึ่ง ถึงตอนนี้รู้สึกอากาศเริ่มเย็นเมื่อเดินข้ามสะพานนี้ไป ก็ไปถึงลานหินราบเรียบกว้างขวาง กะเนดูว่าจุคนได้ไม่ต่ำกว่า ๓๐๐๐ คนภายในพื้นถ้ำเป็นลูกคลื่น ดูคล้ายน้ำพัดเป็นละลอกได้พบหน่อหินหน่อหนึ่งเป็นของแปลกประหลาดมาก หน่อหินนี้โตราว ๒ อ้อมแขน สูงราว ๓ วา ๓ ศอก ๑ คืบ สีขาวเป็นปุยเมฆเลื่อมวาว ตั้งตรงพุ่งขึ้นบนเพดาน รอบ ๆ หน่อหินก้อนนี้มีหินปุ่มเล็ก ๆ งอกอยู่โดยรอบสูงขนาด ๑ ศอก ระหว่างปุ่มลึกและดูราบรื่น ขาวโพลงสวยงามเป็นอย่างยิ่ง อากาศทึบไม่มีแสงสว่างเข้าถึง ท่านอาจารย์มั่นเคยเล่าให้ฟังว่าในพื้นถ้ำนั้น มีพญานาคเข้าไปนมัสการ ท่านบอกว่าหน่อหินก้อนนี้ เป็นพระเจดีย์ของพญานาคนึกอยากจะนอนอยู่หนึ่งคืนแต่เพราะอากาศทึบ หายใจไม่สะดวกจึงไม่กล้าอยู่ ได้ออกจากถ้ำนั้นมายืนที่เชิงเขา

เห็นหมู่บ้านห่างกันราว ๓ ก.ม. ชาวบ้านแถบนั้นเล่าว่าเมื่อถึงเวลาเข้าพรรษา ภูเขาลูกนี้ร้องเสียงดัง ถ้ายิ่งร้องเสียงดังมากปีไหนฝนก็ตกดีปีนั้น ทำนาทำไร่ได้ผลมาก ได้เดินทางกลับมาที่พักข้างดอยสะเก็ด ได้พักผ่อนแล้ว จึงออกเดินทางไปบ้านโป่ง พบพระเขียน แล้วได้เดินทางต่อไปมาพักถ้ำบวบทองพบพระเชย ได้พากันมาพักที่ป่าช้าอันกว้างใหญ่ เต็มไปด้วยกองฟอนเผาผีมีแต่กระดูกขาวโพลงไปหมด จึงได้พักอยู่กับพระเชย ณ เขตป่าช้านั้นหลายวัน วันหนึ่งมีผู้นิมนต์พระเชยไปพักที่อื่น พระอาจารย์ลีจึงอยู่คนเดียวห่างจากที่เผาผีราว ๓ วา เช้าวันหนึ่งมีคนถือกรวยดอกไม้ธูปเทียนมาตั้งแต่ดึก ๆ บอกว่าจะเอาลูกศิษย์มาถวาย ก็นึกอุ่นใจว่าจะหายกลัว เพราะตัวเองกลัวมาหลายวันแล้ว แม้นั่งสมาธิก็รู้สึกว่าตัวชาไปหมด พอฉันเช้าแล้วตอนสายเห็นชาวบ้านมากันมากหามศพคนตายมาด้วย ศพก็ไม่ได้ใส่โลงพันผ้าไว้เฉย ๆ นึกว่าคราวนี้เราแย่แน่ จะหนีไปก็อาย

โยม ขึ้นจะอยู่ไปก็กลัวอีก นึกได้ว่าที่เขาจะถวายลูกศิษย์ก็คงเป็นศพนี้เอง บ่าย ๔ โมงเย็นชาวบ้านทำการเผาศพใกล้ ๆ ที่นอน ซึ่งพระอาจารย์ได้เห็นศพนี้ตั้งแต่ไฟแรกเผา ได้ยกแขนยืดขาขึ้นตัวเหลืองประดุจทาขมิ้น เผาอยู่จนค่ำตัวขาดแค่บั้นเอว ตัวยังดำอยู่ในกองไฟ พอใกล้ค่ำชาวบ้านกลับหมดเหลือท่านคนเดียว จึงรีบเข้ากระต๊อบฝาใบตองทันที นั่งสมาธิห้ามจิตไม่ให้ออกไปที่อื่น จนกระทั่งหูดับไม่ได้ยินเสียงอะไร ไม่มีสัญญากำหนดรู้ว่า เราอยู่ที่ไหน ความกลัวความกล้าไม่มี แต่จิตยังมีความรู้สึกประจำใจจนกระทั่งสว่าง พอพระเชยเดินทางกลับมาอยู่เป็นเพื่อนค่อยอุ่นใจ แต่พระเชยเป็นคนชอบคุย ใจขลาด ได้แยกไปเอง

นับแต่นั้นก็ไม่พบกับพระเชยอีกเลย จึงเดินทางไปพบ พระ เขียนที่บ้าน โป่งอยู่ ไม่นานจึงเดินทาง ไปอีกผ่าน ตำบลห้วยอ้อมแก้ว มีทรากวัดเก่าผุ ๆ และพระพุทธรูปเก่าแก่ จึงอยากไปดูสถานที่นั้น เพราะระยะนี้

ไม่อยากพบใคร เป็นการเบื่อโยม เบื่อเพื่อน คิดแต่อยากจะขึ้นไปอยู่แต่บนยอดดอยเพียงคนเดียว เมื่อเดินทางไปถึงห้วยอ้อมแก้วแล้วจึงเลิกไม่ยอมฉันอาหาร ฉันแต่ใบมะเดื่อและใบขี้เหล็ก เพื่อจะได้ไม่ต้องยุ่งยากกับมนุษย์อีกต่อไป บริเวณสถานที่นี้มีห้วยอ้อมวกไปเวียนมาเป็นห้วยตื้นไม่ลึก แต่สงบเงียบวิเวกดีมาก

อยู่มาวันหนึ่งตอนกลางคืน ขณะกำลังนั่งสมาธิอยู่ในกระต๊อบมืด ๆ รู้สึกว่ามีแสงสว่างกลมโตยาวขนาด ๑.๕๐ เมตร แสงนั้นพุ่งมาจากยอดเขาสูงแล้วมาจ่ออยู่ข้างกระต๊อบ คืนนั้นจึงได้นั่งสมาธิตลอดคืนจนกระทั่งสว่างคาที่ นั่งอยู่อย่างนั้นรู้สึกว่าลมหายใจหยุด ลมไม่เดิน เงียบสนิท ปลอดโปร่งไม่มีอาการง่วงเหงาหาวนอน

ต่อมาได้ย้ายลงไปอยู่ในเกาะอ้อมแก้ว ทำความเพียรอย่างเด็ดเดี่ยว อดนอนฉันแต่น้อย วันหนึ่ง ๆ ฉันใบมะเดื่อและใบขี้เหล็ก ๔ กำมือ วันแรกก็สบายดีไม่มี

เหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น แต่พอวันที่ ๒ ราว ๓ ทุ่ม หลังจากสวดมนต์เดินจงกรมแล้ว ได้ล้มตัวนอนหงาย ปล่อยอารมณ์พักผ่อนตามสบาย จึงหลับไปเกิดนิมิตขึ้นคือเห็นหญิงรูปร่างอ้วนท้วนสวมเสื้อนุ่งผ้าถุง ใบหน้าขาวรูปไข่รูปร่างสะสวยมาบอกว่า ชื่อนางสีดา บอกว่ายังเป็นสาวโสดไม่มีสามีต้องการมาอยู่กับพระอาจารย์ลีและนิมิตรผันนั้นรู้สึกว่าเขาจะเอาไปเป็นสามี จึงได้ถามว่าเธออยู่ที่ไหน ? ได้ตอบว่าอยู่ บนยอดเขาสูง บนนั้น มีสถานที่กว้างขวาง มีบ้านหลายหลัง อยู่สบายดี ขอให้ไปเป็นสามีเขา แต่เราไม่ยอมเธอได้อ้อนวอน อยู่หลายอย่างหลายประการ เมื่อไม่สำเร็จก็ขอให้ได้สมสู่เป็นชู้กันก็พอใจ เราก็ยืนกรานไม่ยอมอีก ผลที่สุดเมื่อเห็นว่าไม่มีทางเป็นไปได้ดังที่ปรารถนา จึงได้ตกลงกันว่าขอแต่เป็นเพื่อนที่รักใคร่สนิทสนม เมื่อทำความเข้าใจกันดีแล้วเธอก็ลาหายไป วันต่อมาได้ลงไป อาบน้ำในห้วยซึ่งมี

ขอนใหญ่ล้มลงขวางอยู่ มีผู้เล่าว่าในห้วยนี้ตรงที่น้ำไหลออก มีเจดีย์องค์เล็ก ๆ องค์หนึ่ง แต่เป็นการประหลาดที่บางคราวก็เห็น บางคราวก็ไม่เห็น แต่ก็ไม่เคยสนใจ ลงไปสรงน้ำได้เก็บหินก้อนโต ๆ มาอุดน้ำให้ล้นขอนเพื่ออาบได้ง่าย อาบเสร็จลืมเก็บหินออก

เย็นวันเดียวกันนั้น เมื่อสวดมนต์จงกรมแล้วได้ล้มตัวนอนเล่นภาวนาไป รู้สึกเหมือนมีมือมารูปขาทำให้ชาถึงบั้นเอวตลอดถึงศีรษะ นึกว่าจะเป็นลม รีบลุกขึ้นทำจิตให้เป็นสมาธิ จิตก็สงบแน่นิ่งใสสว่าง คิดว่าถึงจะตายก็ยอมโดยนึกไปว่ากินแต่ใบมะเดื่อกับใบขี้เหล็กเป็นอาหาร จึงเป็นลมพอจิตเข้าที่อาการเสียวชาทั่วร่างกายก็คลายหายไป แสงสว่างพุ่งออกจากจิตไปที่ขอนอาบน้ำในลำห้วยเตือนให้ไปเก็บก้อนหินออกให้หมด เพราะทางนั้นเป็นทางเดินของปีศาจ รุ่งเช้าก็รีบไปเก็บออกทันที คืนต่อมาก็ล้มตัวลงนอนภาวนา ด้วยความอ่อนเพลียแล้วหลับไป เคลิ้มฝันว่ามีสัตว์ตัวโตขนาดหมูเดิน

มาจากยอดน้ำตกเป็นฝูง หัวเหมือนแพะหางเหมือนกระรอก เดินตามกันมากมายท่ายกองผ่านที่จำวัดของเราไป สักครู่มีผู้หญิงอายุราว ๓๐ ปี ใส่เสื้อสีครามผ้าถุงก็สีครามยาวเลยเข่าเล็กน้อย ในมือถือวัตถุอย่างหนึ่งบอกว่าอยู่ประจำที่ยอดน้ำตก ต้องออกเดินทางอย่างนี้ไปถึงทะเลอยู่เสมอและบอกว่าชื่อนางจัน คืนหลัง ๆ ไม่ปรากฏฝันอีกเลย ได้นั่งกำหนดลมหายใจก็ปรากฏธรรมบางข้อขึ้นในจิตว่า ให้เพ่งดู พิจารณาดู ภพ ชาติ ตาย เกิด อวิชชาว่าเป็นมาอย่างไร ได้คำตอบเหมือนเห็นด้วยตาเปล่า ว่าความเกิดเหมือนฟ้าแลบ ความตายเหมือนฟ้าแลบ

ต่อจากนี้ได้เดินทางมุ่งไปอำเภอฝาง ไปพักอยู่ที่ถ้ำตับเต่า ซึ่งไม่มีหมู่บ้านคนเลย ไปพบหลวงพ่อแก่ ๆ องค์หนึ่งชื่อหลวงตาพา เดินต่อไปถึงตีนถ้ำพบสวนกล้วยสวนมะละกอ มีธารน้ำไหลใสสอาด มีถ้ำยาวหนึ่งถ้ำ ตื้นหนึ่งถ้ำ ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปโบราณตั้ง

เรียงรายอยู่หลาย ๑๐ องค์ หลวงตาพาก็มาอยู่ สร้างพระพุทธรูปในถ้ำนี้องค์ใหญ่โตมาก เดินเข้าไปหาท่านที่กุฏิครั้งแรกไม่พบ จึงเดินต่อไปถึงลำห้วยด้านตะวันออกเห็นคนแก่นุ่งกางเกงขาสั้น ใส่เสื้อแขนสั้นสีแดงคล้ำเหมือนสีย้อมจีวรถือมีดกำลังถางป่าอยู่ ท่าทีแข็งแรงเหมือนคนหนุ่มจึงเข้าไปถามว่า หลวงพ่อพาอยู่ไหน พอเห็นตัวกันถนัด แกรีบเดินมาหาทั้งที่มือถือมีดอยู่ บอกว่าฉันนี้แหละคือหลวงพ่อพา จึงแสดงความเคารพและกลับมาที่พักเมื่อถึงกุฏิแล้ว หลวงพ่อพาถ่ายเสื้อกางเกงห่มจีวรสีคล้ำ มีผ้ารัดอก ในมือถือลูกประคำ และท่านเล่าเรื่องถ้ำต่าง ๆ พร้อมทั้งพูดว่า จะอยู่จำพรรษากับผมที่นี่ก็ได้ แต่อย่าถือผมนะ เพราะขณะนี้ ผมกำลังสร้างพระพุทธรูป ต้องขายกล้วยขายมะละกอ รวบรวมเงินไว้สร้างพระพุทธรูป แต่ท่านฉันข้าวมื้อเดียว ตอนเย็นพาไปชมสวนกล้วย มะละกอ อนุญาตว่า ถ้าหิวเก็บไปฉันได้ไม่หวง พระองค์อื่นห้าม ทั้งที่ไม่เคยคิด

อยากฉัน แต่ชอบใจว่าท่านมีเมตตา ทุกเพลาเช้ามืดให้ลูกศิษย์นำกล้วยมะละกอมาถวายทุกวัน ได้สังเกตุเห็นเรื่องแปลก ๆ หลายอย่าง นกยูงที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นไม่กลัวหลวงพ่อพา พวกนกเขาก็เชื่องลงมากินข้าวที่ท่านหว่านให้ใกล้ ๆ บางคราวจับตัวได้ แม้พวกลิงเวลาเย็นๆ ก็พากันลงมากินมะละกอดิบตาดไปหมด พอมีชาวบ้านผ่านมาไหว้พระสัตว์พวกนี้จะหนีไปหมดเอง พักอยู่ที่ถ้ำตับเต่านี้ไม่นาน ก็เดินทางข้ามดงไปพักที่หมู่บ้านแม่น้ำกกเป็นหมู่บ้านใหญ่ มีเนินเขาสูงอยู่ทางทิศตะวันออก ตกกลางคืนหนาวมาก ได้ยินแต่เสียงเสือร้อง สวนไป สวนมาข้างๆ เขา ในหมู่บ้านนี้ไม่มีวัดมีแต่พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์หน้าตักกว้าง ๑ ศอกคืบลักษณะงามมาก มีผู้ไปอาราธนามาจากกลางดง พักที่บ้านแม่น้ำกกอยู่ ๒ คืนก็ได้อำลาชาวบ้านไป แต่มีคนห้ามปรามไว้ เพราะทางที่จะเดินใช้เวลาถึง ๒ วันไม่มีหมู่บ้านคนเลย หากบิณฑบาตรก็ไม่ได้วันจะเดินทาง ก็พบโยมผู้ชายคนหนึ่ง บอกว่าจะเดินทาง

ไปเชียงแสนวันนี้ด้วย ดีใจที่ได้เพื่อนเดินทาง มีโยม แก่ ๆ มาสั่งว่าเมื่อเดินทางไปถึงสถานที่เขาบวงสรวง ถ้า ยังไม่พลบค่ำอย่านอน ให้ไปหาที่นอนตรงอื่น เพราะที่ ดังกล่าวนี้มีผีป่าดุมาก ไม่ว่าใครนอนพัก เป็นต้องถูก หลอกหลอน ก่อกวนไม่หลับตลอดคืน บางทีแปลง เป็นนก บางทีก็เป็นเสือ บางทีเป็นกวาง ชอบมา รบกวนตอนดึก ๆ ได้เดินข้ามดงใหญ่ มาจนถึงสถานที่ เขาห้าม พระองค์หนึ่งบอกว่าเดินต่อไปพักที่อื่นดีกว่า แต่ท่านพระอาจารย์ลีบอกว่า ต้องพักที่นี่ เป็นไรก็รู้กัน คืนนี้ ก็เข้าไปพักกันในศาลนั้น พระอาจารย์ลีสั่งให้ชาย ที่มาด้วย ให้รื้อเครื่องบูชาเซ่นสรวงไปเผาเสีย ผีอะไร จะมาดีกว่าพระฉันไม่กลัว แล้วชำเลืองดูหน้าพระอีก องค์หนึ่ง เห็นหน้าซีดเซียวแสดงว่ามีความกลัว พอตกค่ำ ก่อไฟขึ้นนั่งประชุมทำวัตรสวดมนต์พระอาจารย์ลีผูกกลด ติดกับต้นไม้ใช้ท่อนไม้หนุนศีรษะ ให้นอนห่างกันพอ เรียกกันได้ยิน อย่าเห็นแก่นอนมากนัก นอนไปสักครู่

หนึ่งแว่วเสียงกระซิบว่า รีบลุกขึ้นจะมีเหตุ จึงสะดุ้งตื่นลุกขึ้นมา ได้ยินเสียงซู่ ๆ ซ่า ๆ ห่างออกไปสัก ๕ วา รีบจุดเทียนขึ้นแล้วร้องเรียกให้ทุกคนตื่น ก่อไฟแล้วนั่งสวดมนต์อยู่กลางดงใหญ่ ขณะที่นั่งสวดมนต์ได้ยินเสียงนกร้องแปลกหู ตรงกับคำเล่าของคนแต่ก่อนว่าถ้าได้ยินเสียงนกอย่างนี้ร้อง ห้ามนอน เพราะจะมีผีตะมอยมาดูดเลือดกิน ทุกคนจึงต้องอดหลับอดนอนจนรุ่งเช้า ได้ต้มข้าวฉันอิ่มแล้วออกไปเดินดูริม ๆ ที่พัก เห็นรอยเสือขุดดินเป็นทางยาวพร้อมด้วยขี้ใหม่ของมัน คืนนั้นมีเหตุเท่านี้ ได้เดินทางต่อไปจนถึงต้นไม้ใหญ่ราวบ่ายโมง โยมชายที่มาก็กราบลาจะรีบออกล่วงหน้าไปก่อน จากไปแล้วก็ไม่พบกันอีกเลย ได้ออกเดินทางตามไปจนถึงหมู่บ้านเกือบมืด ถามชาวบ้านว่าเห็นผู้ชายเดินทางผ่านมาบ้างหรือเปล่า ก็ไม่มีใครรู้เรื่อง

รุ่งขึ้นออกเดินทางต่อไปเชียงแสน พักอยู่ในสวนแห่งหนึ่งราว ๒ วัน จึงออกเดินทางไปยังจังหวัดเชียง

ราย จากที่นั้นก็เดินทางต่อไปหลายแห่งถึงอำเภอพะเยา ผ่านถ้ำผาไททางรกมากจนเข้าเขตจังหวัดลำปาง ไปพักที่วัดเล็ก ๆ ใกล้สถานีลำปาง เดินไปตามทางรถไฟ ไปจนถึงถ้ำ แก่งหลวง พักอยู่ที่ถ้ำนั้น ๓ คืน รู้สึกสบายเพราะเป็นที่สงบสงัดดี ออกไปบิณฑบาตรก็ไม่ได้ข้าว ในหมู่บ้านไม่มีใครสนใจใส่บาตร ต้องฉันข้าวเปล่าอยู่ ๒ วัน เกลือแม้แต่ก้อนเดียวก็ไม่มี วันที่ ๓ ตั้งใจว่าถ้าไม่มีกับข้าวตกลงในบาตร เราจักไม่ฉัน จึงตัดสินใจเดินทางมาที่จังหวัดอุตตรดิตถ์ มานั่งพักอยู่ที่ศาลาจนถึงบ่าย ๒ โมงเศษ ก็พบนายทหารกับพระองค์หนึ่งเข้ามาพักร้อนในศาลานั้นด้วย สนทนากันจึงได้ทราบว่าเขาเดินทางมาตามหนังสือลายแทง เพื่อขุดทรัพย์ตามที่ทราบจากรายแทง เมื่อเขาทราบว่าอาจารย์ลีจะโดยสารรถไฟไปโคราช จึงถวายปัจจัย ๑๐ บาท รุ่งเช้าซื้อตั๋วให้อีกหนึ่งใบ ช่วยจัดการส่งขึ้นรถไฟโดยเรียบร้อย

เหตุการณ์ที่สำคัญที่สุด คือขุนอำนาจ อำนวยจิต

โยมของพระอาจารย์สิงห์ นายอำเภอกระโทกต้องการให้ไปอบรมพระเณรที่อำเภอนั้นสัก ๒ ปี เมื่อออกพรรษาปีแรกแล้วทราบข่าวว่าโยมพ่อป่วยมาก คิดจะเดินทางไปเยี่ยมพอดีนายอำเภอนิมนต์ให้ไปเทศน์ที่บ้านก่อนออกจากวัดตอน ๕ โมงเย็น ได้มีกะรอกฝูงหนึ่งประมาณ ๑๐๐ ตัวเศษ วิ่งขึ้นไปอยู่ที่กุฏิพระภิกษุเย็น ตั้งแต่จำพรรษามาไม่เคยมีเหตุแปลกประหลาดเหมือนวันนั้น ฉะนั้นก่อนออกจากวัดจึงเรียกประชุมพระเณรทั้งหมด สั่งว่าคืนนี้ต้องมีเหตุขอให้ทุกคนพากันระวังตัว สวดมนต์เสร็จแล้วให้กลับไปอยู่ที่กุฏิ ห้ามคุยหรือทำงานส่วนตัวเช่นเย็บจีวรเป็นต้น สั่งแล้วก็ไปเทศน์ที่บ้านนายอำเภอเทศน์ไปราว ๓๐ นาที ก็มีคนวัดวิ่งมา ๒ คน แต่เรามัวนั่งหลับตาอยู่จนจบจึงได้ทราบเรื่องเขารายงานนายอำเภอว่าพระเย็นถูกฟันที่คอแต่ไม่เข้า เขาพร้อมด้วยปลัดอำเภอและตำรวจได้ไปสอบสวนเรื่องราวที่วัดป่าช้าบ้องชี มีคนลือกันว่านักเลงโตเก่าฟันแต่ขนาดลูกศิษย์ยังไม่เข้า ถ้า

เป็นชั้นพระอาจารย์ดีจะขนาดไหน ให้คนนิยมนับถือกันยิ่งขึ้น

เรื่องราวต่อมาไม่มีอะไรพิศดาร เพราะเป็นการโดยสารเครื่องบินไปอินเดีย เพื่อจำพรรษาที่นั่นและเที่ยวชมสังเวชนียสถานสี่ตำบล และขึ้นเครื่องบินไปพม่าจนเขาถวายที่สร้างวัด ถูกราชาคณะทางกรุงเทพอิจฉา เรื่องจึงค้างและไม่สำเร็จ ท่านก็ไม่สนใจเพราะถือว่าพระบางองค์ก็กิเลสหนาครอบงำจิตใจ แล้วท่านก็กลับมาสร้างวัดอโศการาม เดิมเรียกว่านาแม่ขาว เพราะเจ้าของที่ดินคือ นางกิมหงษ์ถวายให้สร้างวัดมีเนื้อที่ ๕๓ ไร่ ก่อนดำเนินงานได้ไปนั่งสมาธิภายในถ้ำพระสบายรำพึงถึงเรื่องนี้อยู่ เคลิ้มฝันไปว่ามีเทพเจ้ามาบอกว่าเรื่องนี้ไม่ต้องคิด แต่ต้องลงมือทำ ทำเมื่อไรต้องสำเร็จและก็เป็นจริงดังกล่าวมีเงินรายรับต่าง ๆ รวมแปดแสนสี่หมื่นเศษ ใช้จ่ายแล้วก็ยังเหลืออีกสามแสนเศษ ฝากธนาคารไว้แล้วเพื่อบำรุงวัด และได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอก ว่าพระครูสุทธิธรรมาจารย์ และ

ได้เลื่อนเป็นเจ้าคุณติด ๆ กันในปีนั้นเอง

สาเหตุที่ทำให้พระอาจารย์ลือออกธุดงค์นั้น อาตมาเข้าใจว่าคงเคยเห็นตัวอย่างจากพระอาจารย์ ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เนื่องจากท่านได้เจริญศีลภาวนาทำสมาธิให้เกิดปัญญาทำจิตให้สงบ ด้วยอำนาจวิปัสสนากรรมฐาน ทำให้เกิดพลังอันเข้มแข็งในกระแสจิตด้วยอำนาจสมาธิญาณ ได้ใช้กระแสจิตแผ่เมตตาไปสู่สัตว์น้อยใหญ่ทั้งหลาย ทั้งที่ดุร้ายและไม่ดุร้ายทั้งใต้ดินและบนบก และบนอากาศ ขอให้สัตว์ทั้งหลายจงอยู่ด้วยความสุขขออย่าได้มีเวรกรรมต่อกันเลย อันเจริญวิปัสสนา แผ่เมตตาทางกระแสจิตนี้ สามารถทำให้สัตว์น้อยสัตว์ใหญ่ที่ดุร้าย มีสัญชาตญาณความรู้สึกเกิดขึ้นว่าผู้ใดเป็นมิตรหรือผู้ใดเป็นศัตรู ท่านจึงอยู่ในป่าได้เพราะเป็นมิตรกับสัตว์ทั้งหลาย ไม่ใช่ ศัตรูกันนี่แหละด้วยอำนาจของศีลสมาธิปัญญา ได้เจริญวิปัสสนากรรมฐาน จึงทำให้ท่านผ่านพ้นภัยอันตรายมาได้อย่างปลอดโปร่ง อันที่จริงธรรมชาติของสัตว์ป่าที่ดุร้ายทั่ว ๆ

ไปธรรมดา มันก็มีความรู้สึกตื่นกลัวมนุษย์ติดอยู่เป็นนิสัยสันดาน เมื่อได้พบหรือเพียงได้กลิ่นคนมันก็ออกวิ่งหนีหัวซุกหัวซุน ถ้าไม่จนมุมจนตรอกประจันหน้ากันใกล้ชิดจริง ๆ ก็ย่อมไม่หันมาสู้ป้องกันตัวมิฉะนั้นก็จะไม่ทำอันตรายใคร ส่วนสัตว์ที่ถูกทำร้ายจนลำบากบาดเจ็บหรือพวกเสือแก่ไปไหนไม่ไหวพวกนี้จะดุมากผิดธรรมดายิ่งพวกเสือเคยกินคนมาแล้ว พวกนี้ดุและกล้าที่จะวิ่งเข้าตะปบกัดกินคนได้ ท่านเคยพบสัตว์ป่าจำนวนมาก ที่ดุร้ายก็มีที่ไม่ดุร้ายก็มี แต่ไม่มีอันตรายเลยเพราะต่างก็อยู่กันด้วยความสงบ มิได้ มีจิตคิดร้ายเบียดเบียนซึ่งกันและกัน

แรกเริ่มที่ท่านออกธุดงค์ ได้ติดตามท่านผู้เป็นอาจารย์ซึ่งมีความเป็น อยู่อย่างนักธุดงค์มาแล้ว และสิ่งมหัศจรรย์เหลือที่จะกล่าวให้พึงได้ในที่นี้ ครั้งแรกท่านได้รับคำสอนให้ พิจารณาดูสถานที่ที่จะไปพักและปักกลดให้สังเกตพิจารณาดูดินดูต้นไม้ข้างทาง ถ้าเห็นว่าเป็น

ทางที่สัตว์ผ่านก็จงอย่าไปปักกลดขวางทาง ปักกลดหลีกเลี่ยงให้ห่างทางเดินของสัตว์ป่าก็ไม่เกิดมีภัยอันตรายใด ๆ แต่เมื่อปักแล้วก็จะถอนไม่ได้จนกว่าจะค้างคืนถอนต่อไปแล้วออกเดินทาง ถือว่าพระจะทำสิ่งใดก็ไม่ประมาทต้องพิจารณาดูให้ดีให้แน่ใจ เริ่มครั้งแรกที่จะประสบกับสัตว์ป่าที่ท่านออกธุดงค์หนแรกนั้น พระอาจารย์ได้พาท่านไปปักกลดอยู่ในป่าสูง แต่ใกล้หนองน้ำเขตแดนกัมพุช คืนนั้นกลางคืน ท่านได้ยินเสียงช้างฝูงใหญ่ตื่นหนีอะไรมาไม่รู้ วิ่งผ่านกลดของท่านกับพระอาจารย์ห่างกันเพียงระยะไม่เกิน ๓ วา แผ่นดินสะเทือนกลกสั่นไหว คืนนั้นเป็นคืนเดือนหงายท้องฟ้าแจ่มใส ท่านได้เข้าสมาธิตามพระอาจารย์ผู้พร่ำสอน แต่ท่านยังใหม่ต่อการธุดงค์เป็นครั้งแรกจิตยังไม่มั่นจึงนึกกลัวเพราะเกิดมาไม่เคยเห็นช้างป่าเป็นฝูงใหญ่เช่นนี้มาก่อน เคยพบเห็นมาก็แต่ช้างบ้านที่เขาเลี้ยงไว้ใช้งาน มีควาญคอยควบคุมท่านก็ยังไม่กล้าเดินเข้าไปใกล้มัน แต่นี่เป็นช้างป่า

แท้ ๆ ซึ่งกำลังตื่นกลัว ประมาณไม่ถูกว่ามีจำนวนเท่า ใดวิ่งหนีอะไรก็ไม่รู้ ท่านกลัวจนเหงื่อแตกมือเท้าเย็นตัว สั่นใจเต้นดังตีกลอง กลัวว่ามันจะเอื้อมงวงมาจับทั้งกลด และท่านแล้วโยน กลัวมันจะมาเหยียบตาย ส่วนพระอา จารย์ท่านรู้สึกผิดปกติ เสียงท่านปลอบอาตมาไม่ให้กลัว ให้เจริญภาวนาพระพุทธมนต์ทำสมาธิเจริญวิปัสสนากรรม ฐาน เวลานั้นท่านบอกได้ว่าความกลัวทำให้จิตไม่เที่ยง ไม่มีสมาธิแม้แต่พระพุทธมนต์ขึ้นต้นลงปลายก็ไม่ถูก ต้อง ใช้เวลานั่งตัวสั่นอยู่ในกลดจนรุ่งสว่างไม่ได้จำวัด ตอน เช้าพระอาจารย์ได้มาสอนวิธีแผ่เมตตาให้แก่พวกสัตว์ แต่ ท่านก็บอกกับพระอาจารย์ว่า กำลังใจเสียหมดจนทำ อะไรไม่ถูกท่องมนต์ก็ไม่ได้ เพราะความกลัวทำสมาธิ ไม่เที่ยง ช้างป่าเพียงสองตัวเข้าใกล้กลดก็กลัวจนปวด ท้องแล้ว นี่มันมาตั้งฝูงหลายสิบตัวจะตั้งสติได้อย่างไร ท่านบอกพระอาจารย์ ว่าเห็นต่อไปไม่ไหวถ้าพบอย่าง นี้บ่อย ๆ แต่พระอาจารย์แสดงความสมเพชเวทนา

และสงสาร จึงปลอบให้ท่านเกิดความมานะอดทน พยายามข่ม ความกลัว ความกลัวเป็นสิ่งที่ประจำตัวมนุษย์ แต่เรา กำจัดมัน ด้วยศีลสมาธิ พิจารณาดูด้วยปัญญา ความกลัวก็หายไป ต่อไปอย่าได้ท้อถอย ใหม่ ๆ ก็เป็นอย่างนี้ทุกองค์

ต่อมาอีกคืนหนึ่ง พระอาจารย์ให้มาปักกลดห่างจากลำห้วย ชาวบ้านเรียกกันว่าห้วยเสือหลง เป็นที่มีสัตว์ชุกชุมมาก ท่านไม่ค่อยมีใจดีแต่คืนแรกแล้ว แต่คืนนี้ท่านก็พยายามเจริญ ภาวนา ทำสมาธิ ให้เกิด กำลังอำนาจจิต เจริญวิปัสสนาตามที่ท่านอาจารย์ได้กรุณาสอนไว้ ตกกลางคืนได้ยินเสียงสัตว์ป่าอีก ส่งเสียงร้องตามทิศทางต่าง ๆ คงเป็นเสียงกวางหรือละมั่ง เก้ง ก็แบ่งเสียงไม่ถูก แล้วก็ยังมีเสียงเหมือนคนเจ็บปวดร้องครวญคราง หูได้ยินเสียง โอย โอย โอยเสียงร้องเป็นระยะเข้ามาใกล้กลดของท่าน แล้วเงียบหายไปแล้วก็ได้ยินห่างไกลออกไปไม่รู้ว่าเป็นตัวอะไร มีเสียงร้อยแปด

ในเวลากลางคืนท่านก็นั่งไม่ค่อยสบายใจ กลัวเสียงประหลาดพวกนั้นอยู่ในกลด พระอาจารย์บอกให้เจริญพระพุทธมนต์ภาวนาทำสมาธิให้จิตสงบท่านบอกว่าทำไม่ได้เลยเพราะจิตใจไม่อยู่กับตัว เสียงร้องมันกวนประสาท อาจารย์ก็บอกว่าให้พยายามอดทน ไม่ต้องกลัวอาจารย์จะช่วยคุมอยู่ที่นี่ แม้ท่านจะพยายามทำให้จิตสงบ แต่ยังไม่ทันจะทำจิตให้สงบก็ได้ยินเสียงเสือร้อง โฮก–ฮือ ๆ ๆ มาแต่ไกลและยิ่งใกล้เข้ามา เสียงสัตว์อื่นเงียบหมดนอกจากทางต้นไทรใหญ่ห่างจากลำห้วยไม่มากนัก ได้ยินเสียงกิ่งไม้หักเสียงลิงร้องคงจะตกจากต้นไม้ เพราะต่างแย่งชิงกันปีนป่ายขึ้นไป แต่จวนฟ้าสางก็ได้ยินเสียงใกล้เข้ามาทุกที ยิ่งใกล้เสียงก็ดังสนั่นป่า ท่านรู้สึกว่าพื้นล่างกับพื้นบนกระทบกัน เพราะมันสั่นรัวเหมือนกำลังเป็นไข้จับสั่น ยิ่งเสียงมันใกล้เข้ามาเหมือนจะเดินรอบ ๆ กลดของเรา แล้วแผดร้องเสียงดังสนั่นสท้อนไปทั้งป่า ท่านก็เกิดขนหัวลุกขนพองสยองเกล้าเป็นไข้หนาว ๆ ร้อน ๆ

ไปทันที (ถ้าไม่มีอาจารย์ควบคุมคงออกวิ่งเสียสติแน่) สวดมนต์ไม่ได้ลืมหมด เพราะเคยรู้ว่าเสือเป็นสัตว์ป่าที่ดุร้าย มันฆ่าเหยื่อโดยใช้เท้าตะปบหนังหัวลงมาปิดลูกนัยน์ตาแล้วก็ตวัดตัวขึ้นหลังวิ่งเข้าป่า ยิ่งนึกก็ยิ่งกลัว นึกในใจว่าท่านไม่ควรติดตามพระอาจารย์เพื่อจะเอาชีวิตมาทิ้งไว้กลางป่าดงดิบนี้เลย เกิดความหมดอาลัยแก่ชีวิต แต่แล้วก็เกิดมานะว่าเราได้อุทิศชีวิตให้แก่พระพุทธศาสนา แล้วจะมามัวกลัวอย่างไม่สิ้นสุดอยู่ทำไมไม่ต้องกลัวความกลัวเป็นของคนขลาด หยุดกลัวเสียทีเป็นอะไรก็ไม่วิตกทุกข์ร้อนปล่อยไปตามเรื่อง หากชาติก่อนเราได้ก่อเวรกรรมไว้กับพวกสัตว์ป่าเหล่านี้ ก็ขอใช้หนี้ชีวิตให้มาขบกัดให้ตายเสียในชาตินี้ จะได้พ้นเวรกันเสียทีเมื่อคิดได้เช่นนี้ ความกลัวก็ค่อย ๆ จางหายไป จิตใจของอาตมาก็เข้าสู่ปรกติ ท่านก็เจริญพระพุทธมนต์ภาวนาให้จิตสงบสู่สมาธิเข้าในวิปัสสนากรรมฐานได้ต่อไป ส่วนเสียงเสือนั้นก็ค่อย ๆ หายห่างไกลออกไปทางลำห้วย

แล้วก็หายไป ก็ได้ยินไก่ป่าขันยามฟ้าสางพอตอนรุ่งเช้า พระอาจารย์บอกว่าอาจมาเข้าทางถูกแล้ว จงปฏิบัติเจริญภาวนาเข้าสมาธิ แล้วก็แผ่เมตตา ด้วยอำนาจกำลังกระแสจิตมุ่งจุดไปสู่หมู่สัตว์ทั้งหลาย ก็จะไม่มีภัยรบกวน ท่านเองไม่ทราบว่าพระอาจารย์รู้ได้อย่างไรกัน ที่ว่าท่านหายกลัวแล้ว จึงบอกอาจารย์ทันทีว่า

" เสียงเสือร้องคำรามขณะเมื่อมันเดินมารอบกลด เสียงมันมีอำนาจสมเป็นสัตว์ป่าทำให้ท่าน กลัวจน เกือบจะหมดสติปวดหนักหัวเบาหนาว ๆ ร้อน ๆ อยู่ตลอดเวลา "

ท่านอาจารย์หัวเราะแล้วก็บอกว่า " ความกลัวก็ย่อมมีขอบเขต แต่พอมันสุดแล้วมันก็เข้าสู่ที่ปรกติ จงใช้สติปัญญาพิจารณาไล่ความกลัวไป ให้พ้นให้สิ้นไปแล้วก็จะเหลือความกล้า "

ท่านก็รับคำของพระอาจารย์คืนที่สามพระอาจารย์พามาปักกลดพักอยู่ข้างหนองน้ำใหญ่ คืนนั้นรู้สึกว่าจิต

ใจของท่านเข้าสู่ความเป็นปรกติ จึงเกิดกำลังเข้มแข็งเข้าสู่สมาธิได้ง่าย ปฏิบัติเจริญวิปัสสนากรรมฐาน แม้จะได้ยินเสียงสัตว์ร้องใกล้ไกลก็ไม่ตกใจกลัว จิตเข้าสู่ปรกติ แต่พอดึกก็รู้สึกว่ามีงูเลื้อยอยู่ข้างกลดของท่านทั้งตัวใหญ่และตัวเล็กทั้งยาวและสั้น สันนิษฐานเอาตามความรู้สึก เมื่อท่านมานั่งเข้าสมาธิ รู้สึกว่าบางตัวมันเลื้อยขึ้นไปจะถอดกลดของท่าน เอนไปเอียงมาบางตัวขู่ฟ่อ ๆ อยู่ข้างกลด ท่านได้ประสบเหตุการณ์ดังนี้ ๓ คืนติดต่อกันทำให้ท่านจำวัดไม่ได้ คืนหลังนี้ทำให้จิตใจของท่านเข้มแข็ง ความกลัวก็น้อยลง สามารถท่องบ่นภาวนาพุทธ-มนต์ ไม่กลัวจนหลงลืมขึ้นต้นชนปลายไม่ถูกเหมือนคืนก่อน ๆ จิตของท่านก็สงบ เสียงพระอาจารย์คอยปลอบโยนแนะนำให้ปฏิบัติจนจวนสาง พวกงูเหล่านั้นจึงเลื้อยคลานกลับไปหมด

ตะวันรุ่งขึ้นในเช้าวันนี้ ท่านได้พบสิ่งที่แปลกประหลาดเกิดขึ้นในตอนเช้า คือในบริเวณที่ปักกลดอยู่

นั้นมีพวกนกชนิดต่าง ๆ มีจำนวนมากมายบินมาจากทิศทางต่าง ๆ มีขนงดงามดูแปลกต่างกัน ส่งเสียงร้องจอแจแซดไปหมด คล้ายจะมีประชุมนกทั้งป่าเป็นครั้งใหญ่อยู่ตามต้นไม้ รอบที่พัก ปักกลด ท่านยังไม่เคยเห็นมาก่อนว่ามีนกมาอยู่กันมากมายเช่นนั้ คล้ายกับพวกนกนัจะนัดกันมาพบกับท่านและพระอาจารย์ สิ่งมหัศจรรย์อีกอย่างหนึ่งก็คือ เห็นพระอาจารย์ยื่นมือออกไปแล้วก็ผิวปากค่อย ๆ พอได้ยิน เสียงนกที่จอแจก็เงียบลงทันที คล้ายกับพระอาจารย์ มีอำนาจเหนือพวกนกเหล่านั้น สามารถจะบังคับให้ทำอะไรได้ ท่านมองดูด้วยความตื่นเต้น ใน สิ่งที่แปลกประหลาดแทบจะลืมหายใจ เมื่อนกตัวอื่น ๆ ที่ส่งเสียงร้องแซดนั้น เงียบหมดคง ได้ยินเสียง แหลมเล็กส่งเสียงร้อง อยู่บนยอดไม้ยังไม่เห็นตัว แล้วเสียงก็ค่อย ๆ ดังขึ้น ๆ จนเห็นตัวเล็ก ๆ เท่านกกระจิบสีสันสวยงามบินโผลง กระโดด เกาะกิ่งไม้ ลง มาเป็นระยะ ปากก็ส่งเสียงไพเราะ เมื่อบินลงมา ในระยะต่ำก็บิน โผลงไป

เกาะอยู่กลางใจมือพระอาจารย์ แล้วก็ไซร้ปีกไซร้หาง คล้ายจะร่ายรำทำเพลงตามสภาพของนกตัวเล็ก ๆ น่ารักจะทำได้ ส่วนนกตัวอื่น ๆ จำนวนมากก็มาเกาะอยู่บนกิ่งไม้ นิ่งเงียบ เอียงคอมองดูต่อไป ตามระยะของนกน้อยตัวนิด กระโดดอยู่บนฝ่ามือของพระอาจารย์อยู่ครู่ใหญ่ นกน้อยตัวนั้นก็บินจากฝ่ามือของพระอาจารย์ขึ้นไปบนยอดไม้ แล้วนกตัวอื่น ๆ ต่างก็บินไปตามทิศทางต่าง ๆ ไม่ช้าก็หายไปหมด ตั้งแต่นั้นมาทำให้ท่านคิดว่าพระอาจารย์ของอาตมานี้ มีอำนาจกระแสจิตสูงทำให้สัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ตกอยู่ในอำนาจได้ ทั้งสัตว์ที่ดุร้ายและไม่ดุร้าย และเชื่อแน่ว่าท่านมีอำนาจเหนือสัตว์ร้ายในป่าทั้งหลาย ท่านได้คิดเอาเองว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อ ๓ คืนก่อนก็ด้วยอำนาจของพระอาจารย์ที่เรียกสัตว์ป่า และให้มาเพื่อจะทดลองจิตและความอดทนของท่านเช่นเดียวกันกับที่ท่านได้เรียกฝูงนกต่าง ๆ ในตอนเช้า

วันนั้น ตั้งแต่นั้นมาท่าน ก็หายความขลาดกลัว แม้จะได้ยินได้เห็นสัตว์ป่า ที่ดุร้าย อย่างใกล้ชิด จิตใจของอาตมาก็เบ็นปรกติ เห็นจะเบ็น เพราะท่านเลื่อมใสเชื่อถือ อำนาจจิตให้ความคุ้มครองของพระอาจารย์

ท่านบอกว่าที่เล่ามานี้ อย่าพึงถือเบ็นความจริงทั้งหมด พระพุทธองค์ก็เคยทรงสอนว่าไม่ให้เชื่ออะไรง่าย ๆ และอย่าเชื่อในสิ่งที่เขาบอกเล่า ทั้งโบราณและบัจจุบัน ให้พิจารณา ด้วยบัญญา หลักแหลมและเหตุผล แล้วพิสูจน์ให้เห็นจริงเสียก่อนแล้ว ค่อยเชื่อลงไป ต่อนั้นมาท่านก็ได้ศึกษาฝึกฝนปฏิบัติตามที่พระอาจารย์สั่งสอน ทุกประการ ไม่มีคาถาอาคมอะไรนอกเหนือไปกว่าธรรมะพระพุทธมนต์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่อยู่ในหลักศีล สมาธิ บัญญา ด้วยอาศัยสมาธิเกิดบัญญาในเมื่อได้ปฏิบัติวิบัสสนากรรมฐาน ฝึกจิตให้สงบเข้มแข็งภาวนาแผ่เมตตาเจาะจงแก่สัตว์ป่าทั้งหลาย จึงสามารถทำให้สัตว์ที่ดุร้ายทุกชนิดเชื่องอยู่ในอำนาจได้ และทั้ง

สามารถเรียกร้องให้สัตว์ต่าง ๆ มาชุมนุมกันได้ด้วยอำนาจกระแสจิตคลื่นของจิตที่มีพลังอยู่ในวงรัศมีที่สัตว์ป่าอาศัย พอที่จะส่งกำลังการแผ่เมตตาไปถึง

ต่อมาพระอาจารย์ได้พาท่านท่องเที่ยวธุดงค์ ไปในที่ทุระกันดารแทบทุกภาค บางครั้งก็ออกนอกดินแดนไทย ต้องผจญต่อความยากลำบาก ตลอดจนสัตว์ร้ายนานาชนิด แต่ท่านชินต่อป่ามาดีแล้ว จึงไม่มีความกลัวเพราะจิตเข้มแข็ง ติดตามท่านพระอาจารย์ไปทุกแห่งหนถึงฤดูฝนเข้าพรรษา เราก็จำพรรษากัน ตามเขาตาม ในถ้ำเมื่อออกพรรษาก็ออกธุดงค์กันใหม่

ถือการท่องเที่ยวธุดงค์เป็นจริยาวัตรอยู่ช้านาน จนกระทั่งวันหนึ่ง ท่านอาจารย์ได้บอกว่า ท่านมีสมาธิแก่กล้ามีอำนาจจิตกล้าแข็ง พอที่จะ ปฏิบัติลำพังองค์เดียว ได้แล้ว ไม่ต้องอยู่ในความควบคุมของพระอาจารย์ ทั้งท่านก็เข้าวัยชราแล้ว อยากจะจำศีลภาวนา เป็นที่เป็นทางใน

บั้นปลายแห่งชีวิตท่านอาจารย์จึงได้หาถ้ำแห่งหนึ่งไม่ห่าง ไกลจากหมู่บ้านนัก ได้เข้าไปจำศีลภาวนาแล้วพระอา-จารย์ลีก็ได้ธุดงค์แต่เพียงองค์เดียวแต่นั้นต่อมา และได้เล่าเหตุการณ์ให้ฟังเองในตอนต้นนั้นทั้งนั้น อาตมาผู้รวบรวมขอน้อมคารวะอย่างสูงและขออภัยที่ต้องตัดตอนเรื่องอันยืดยาว เอาแต่เพียงแก่นที่เห็นว่า มีความพิศดารน่ารู้ กับตัดแปลงเรื่อง ธุดงค์บางแห่งมารวมกันเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน เพื่อทำให้การวิเวกธุดงค์ที่น่าอ่านอยู่แล้ว เป็นที่นิยมยกย่องของผู้ที่สนใจหาอ่านยิ่งขึ้น ■

พระนางเจ้าโคปาลมาตา

" มาตาวชิราภิกษุณี "

ในพุทธสมัย เมืองอุชเชนีนั้น พระเจ้าจัณฑปัช-โชติทรงปกครองอยู่ เมื่อได้ทรงทราบว่า พระพุทธเจ้าได้บังเกิดขึ้นแล้วในโลก ก็ทรงพระโสมนัสเป็นอย่างยิ่ง ตรัสสั่งให้กัจจายนพราหมณ์ผู้ชำนาญทางพระเวท ไปทูลเชิญเสด็จองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อมาโปรดชาวอุชเชนีบ้าง

กัจจายนพราหมณ์ก็ทูลขออนุญาตว่า ถ้าพระเจ้าแผ่นดินทรงโปรดให้บรรพชาอุปสมบทได้ก็ยินดีจะไปตามรับสั่ง พระเจ้าจัณฑปัชโชติก็ทรงอนุญาต

กัจจายนพราหมณ์ก็พาเพื่อนอีก ๗ คน เดินทางไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อได้เห็นท่านแล้วก็เกิด

ความเลื่อมใสศรัทธา จึงขอบรรพชาอุปสมบท สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ทรงอนุโมทนา และตรัสอนุญาตให้เป็นภิกษุ กัจจายนพราหมณ์กับเพื่อนอีก ๗ คนก็ได้เป็นเอหิภิกขุสมความปรารถนา

เมื่อท่านได้เป็นภิกษุแล้ว ก็ทูลเชิญเสด็จให้พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จเมืองอุชเชนี แต่พระสัมมาสัมพุทธ-เจ้า ทรงโปรดให้พระมหากัจจายนไปแทนพระองค์ ด้วยพระมหากัจจายนเป็นผู้เฉลียวฉลาดและเป็นเลิศในการแสดงธรรม โดยบรรยายข้อธรรมอันย่อให้กว้างขวางพิสดาร ได้อย่างละเอียดยิ่งกว่าผู้ใด

พระมหากัจจายนพร้อมด้วยภิกษุอีก ๗ รูป จึงเดินทางกลับเมืองอุชเชนี ในระหว่างทางนั้นได้เที่ยวบิณฑบาตที่นาฬินิคม

ในนิคมนั้นมีตระกูลเศรษฐีอยู่ ๒ ตระกูล ตระกูลหนึ่งยังรุ่งเรืองด้วยทรัพย์สินเงินทอง พร้อมด้วยข้าทาสบริวารอย่างคับคั่งสมบูรณ์ทุกอย่าง เศรษฐีคนนี้มีบุตร

สาวคนหนึ่งรูปร่างหน้าตาสวยสม ตัว พอ ประมาณ แต่ว่าอาภัพผม เป็นคนมีผมบางเกินไป จนเกิดความวิตกว่าศีรษะจะล้านโล้นเสียก่อนอายุ แม้จะใส่น้ำมันที่ราคาแพงอย่างไรผมก็ไม่ดกงามขึ้นได้ เวลาจะเกล้าผมก็จำต้องหาผมอื่นมาเสริมใส่เพื่อช่วยให้ทรงผมดงามขึ้น แต่จะหาผมของหญิงสาวที่ดำสนิท และสลวยนั้นหายากนัก แม้จะมีเงินทองมากมายอย่างไร ก็หาผมงามๆ ให้พอใจไม่ได้ จนวันหนึ่ง เศรษฐีได้เห็นหญิงสาว ผู้มีผมงามอยู่คนหนึ่ง จึงบอกให้ลูกสาวทราบ ลูกสาวก็จัดการให้คนรับใช้ไปขอซื้อ เจ้าของเขาก็ไม่ขาย จึงเป็นเรื่องที่เคืองใจกันอยู่

ไม่ไกลจากบ้านเศรษฐีผู้มั่งคั่งคนนี้ ยังมีเศรษฐีเก่าอีกบ้านหนึ่ง แต่บ้านเศรษฐีเก่านี้ เป็นเศรษฐีเหลือแต่เพียงชื่อเท่านั้น ทรัพย์สมบัติสิ่งใดเกือบไม่มีเหลือแล้ว และยังมีลูกสาวเศรษฐีเหลืออยู่คนเดียวกับหญิงพี่เลี้ยงลูกสาวเศรษฐีผู้ยากจนนี้ เป็นผู้มีผิวพรรณลักษณะอันดีงดงาม และสุภาพเรียบร้อยสมเป็นผู้ดี แม้จะตกยาก

ก็ยังดูเป็นนากปนทอง และนางอยู่อย่างสงบเสงี่ยมเจียม ตัวกับพี่เลี้ยงแต่เพียงสองคนเท่านั้น

กรุณีผู้นี้เอง ซึ่งเป็นผู้มีผมอันงดงามสนิทและสลวยอ่อนช้อยไปถึงเบื้องหลัง แม้นาง จะ อยู่ใน ฐานะยากจน แต่นางก็จำต้องรักเกียรติ รักชื่อเสียงวงศ์สกุล มีรายได้น้อยก็ใช้น้อยอยู่กับพี่เลี้ยง เมื่อลูกสาวเศรษฐีผู้มั่งมีมาขอซื้อผมของนาง พี่เลี้ยงก็รู้สึกว่าเป็นการถูกเหยียดหยาม เพราะหญิงชาวอินเดียสมัยนั้นย่อมรักสวยรักงามและรักผมของตนยิ่งกว่าเงินทอง อยู่ดี ๆ จะมาขอซื้อผมบนศีรษะใครจะขายให้ได้ แม้ผู้ซื้อจะขอให้อย่างราคาสูงเท่าไร ๆ จากร้อยกหาปน จนขึ้นเป็นพันกหาปน และขึ้นราคาเป็น ๕,๐๐๐ กหาปน นางพี่เลี้ยงก็ไม่ยอมให้นายสาวของตนขาย เรื่องไม่ยอมขายผมอันดกงามนั้นก็มิได้ติดใจอีกตั้งแต่นั้นมา

จนกระทั่งในเช้าวันหนึ่ง เมื่อพระมหากัจจายนกับพระภิกษุอีก ๗ รูป ได้เดินบิณฑบาตผ่านหน้าบ้าน

ของดรุณีผู้มีผมอันงดงามนั้น เมื่อนางได้เห็นพระภิกษุสงฆ์ผู้มีมารยาทสงบเสงี่ยมเป็นที่น่าเคารพเลื่อมใส ก็เกิดมีจิตศรัทธาขึ้นเป็นอันมาก จึงบอกให้พี่เลี้ยงนิมนต์พระคุณเจ้าทั้ง ๘ รูปเข้ามาในบ้านแล้วรีบเข้าห้องหยิบกรรไกรออกมาส่งให้พี่เลี้ยง แล้วกล่าวด้วยวาจาอันมั่นคงว่า

"พี่จ๋า, พี่ช่วยตัดผมแล้วเอาไปขายให้กับคุณเศรษฐีบ้านโน้นด้วย ได้เงินแล้วพี่ช่วยซื้ออาหารมาถวายพระที่เรานิมนต์ไว้ด้วยนะพี่ ซื้อของดี ๆ นะพี่นะ"

พี่เลี้ยงรับกรรไกรแล้วยืนตกตลึงอยู่ ถามเสียงสั้น ๆ ว่า

"– – จะให้ทำอะไรคะ ?"

"ตัดผม – ตัดผมให้ทีจ๊ะ แล้วรีบเอาไปขายบ้านโน้น แล้วเอาเงินซื้ออาหารมาถวายพระที่เรานิมนต์ท่านไว้ไงละ"

เมื่อนางเห็นพี่เลี้ยงลังเลใจยืนชะงักอยู่ ดรุณีน้อยก็บอกกับพี่เลี้ยงว่า "อย่าเสียดายเลยพี่ วันนี้เป็นบุญ

ของเราที่จะได้สร้างกุศลแล้ว พี่ก็รู้แล้วว่าวันนี้เราไม่มีเงินพอที่จะจัดซื้ออาหารอย่างดีมาถวายพระได้เลย และนานแล้วนะพี่นะที่เราไม่ได้บริจาคทาน ฉันอยากทำบุญเหลือเกิน ฉันไม่เสียดายแล้วผมของฉันเอง พี่ตัดเถอะจ๊ะพี่ เร็ว ๆ เข้าเดี๋ยวจะสาย ได้เงินแล้วพี่รีบเข้าตลาดซื้ออาหารมาเลยนะจ๊ะ"

พี่เลี้ยงน้ำตาตก แต่ก็เห็นใจนายสาว นางตัดผมออกแค่คอ เมื่อเอากรรไกรหนีบลงไปที่ผมอันดำสนิทสลวยนั้น นางน้ำตาไหลพรากและสอึกสอื้นอยู่

ดรุณีถามพี่เลี้ยงว่า "พี่จ๋า พี่ร้องไห้ทำไม ?" พี่เลี้ยงสอื้นพลางตอบว่า "พี่เสียดายผมเพราะเคยจับต้องสระและเกล้าให้ทุกวัน แต่ก็มีปิติยินดีในทานอันล้ำค่าของคุณด้วย"

เมื่อนางพี่เลี้ยงตัดผมแล้วก็เอาผ้าขาวห่อผมนั้นแล้วนำไปขายให้ลูกสาวเศรษฐีผู้มั่งคั่ง ลูกสาวเศรษฐีพอแลเห็นผม ก็ตั้งท่ารังเกียจแล้วว่า เวลาขอซื้อก็ทำเล่น

ตัวไม่ขายนี่ถ้าจะร้อนเงินแล้วซีจึงเอามาขายให้ แล้วทำท่ารังเกียจไม่อยากซื้อ พี่เลี้ยงก็ตกใจจะเอาผมกลับ ลูกสาวเศรษฐีจึงว่าเมื่อตัดมาแล้วก็เท่ากับผมตายแล้ว จึงให้เงินเพียง ๘ กหาปน (ประมาณ ๓๒ บาท)เท่านั้น

พี่เลี้ยงก็จำใจต้องรับเงินอันเป็นจำนวนน้อย แล้วรีบเข้าตลาดซื้อของอย่างดีที่สุดของเงินจำนวนนั้น จนหมดเงินตามคำนายสั่ง พอซื้อของแล้วก็รีบกลับบ้าน จักการเอาอาหารนั้นใส่บาตรถวายพระทันที

พระมหากัจจายน กับพระภิกษุอีก ๗ รูป เมื่อจะให้พร จึงถามหาเจ้าของบ้าน พี่เลี้ยงก็บอกว่านางไม่กล้าออกมา เพราะอายที่ตัดผมสั้นไปแล้ว พระท่านก็บอกว่าให้ออกมาเถิดท่านจะให้พร พี่เลี้ยงจึงไปตามตรุณีเจ้าของทานออกมา เมื่อพระท่านถาม ว่าเพราะเหตุใดจึงต้องตัดผมไปขาย พี่เลี้ยงก็กราบเรียนให้ท่านทราบตามตรงว่า เพราะความจนแต่มีศรัทธาอยากจะทำบุญ

เดชะด้วยบุญกุศลอันได้ทำบุญถวายทานแก่พระอรหันต์ เมื่อพระมหากัจจายนเถรเจ้าและพระเถระอีก ๗ รูป ได้ให้พรแล้ว พรนั้นก็ศักดิ์สิทธิ์บังเกิดผลเป็นปัจจุบัน ผมอันดำสนิทสลวยของคฤณีนั้น ก็ยาวและงดงามอย่างเดิม เป็นมหัศจรรย์ยิ่งแก่ผู้ได้พบเห็น

เมื่อ พระมหากัจจายนเถรเจ้า กับ พระเถระ อีก ๗ รูป ให้พรแก่เจ้าของทานแล้วก็เหาะขึ้นสู่อากาศ ไปสู่อุทยาน กาญจนวัน ของ พระเจ้าจัณฑปัชโชติ และนำอาหารของคฤณีผู้มีผมงามนั้น ออก มาฉัน ในขณะนั้นพระเจ้าจัณฑปัชโชติทรงทราบว่า พระเถระกลับมาแล้ว ก็ทรงดีพระทัย จึงรีบเสด็จออกมานมัสการ และตรัสถามว่าพระคุณเจ้าได้อาหารบิณฑบาตจากผู้ใด

พระ เถระเจ้าทั้ง ๘ องค์ ก็ทูลความ จริง ให้ฟังพระเจ้าจัณฑปัชโชติทรงฟังแล้วดำริว่า ซึ่งจะหาหญิง

ใดมีใจบุญเยี่ยงตรุณีผู้มีผมงามนี้ เป็นอันหาได้ยาก เมื่อเสด็จกลับเข้าวังก็ทรงโปรดให้นางกำนัล จัดวอออกไปรับตรุณีนั้น ครั้นได้ทอดพระเนตรเห็นนางนั้นงามเสงี่ยมเรียบร้อย เจริญตา กิริยามารยาท นุ่มนวลไม่เคอะเขิน ทั้งวาจาภาษาเสียงก็ชัดเจนแจ่มใสและอ่อนหวาน รู้ระเบียบในการกล่าวคำกราบบังคมทูล เห็นได้ชัดว่าเป็นสตรีผู้มีตระกูลดี แต่มาตกยากก็ทรงพระเมตตา โปรดตั้งไว้ในตำแหน่งพระอัครมเหสี

พระอัครมเหสี ก็ทรงถวายการปฏิบัติด้วยน้ำพระทัยอันสุจริต กาลต่อมาก็ทรงประสูติพระโอรส พระเจ้าจัณฑ-ปัชโชติทรงโปรดประทานพระนามแก่พระโอรสว่าโคปาล คนทั้งหลายจึงถวายพระนามแก่พระอัครมเหสีว่า พระนางเจ้า โคปาลมาตา

เมืองอุชเชนีในครั้งนั้นก็รุ่งเรืองเป็นอย่างยิ่ง ด้วยพระมหากษัตริย์และพระนางเจ้าโคปาลมาตา ทรงตั้งพระทัยแต่ในการสร้างพระบารมี เมื่อพระเจ้าแผ่นดินทรง

สร้างโรงทาน พระนางเจ้าโคปาลมาตาก็ทรงสร้างกุฎีและพระวิหารถวายแด่พระเถรเจ้า ที่กาญจนวันอุทยาน พระมหากัจจายนเถรเจ้า และพระเถระอีก ๗ รูป ก็ช่วยกันสั่งสอนประชาชน พระธรรมบรรยายของพระเถรเจ้า อันร้อยกรองดีแล้ว ก็แผ่ซาบซึ้งเข้าในจิตใจของประชาชน ชาวเมืองอุชเชนี อย่างซึมซาบไปทุกแห่งหน ในครั้งนั้นจิตใจของชาวเมืองก็มีแต่ชุ่มชื่นเยือกเย็นไปด้วยรสพระธรรม ต่างมีความสุขสบายอยู่โดยทั่วหน้ากัน จะเหลียวแลไปทางไหน ก็แลเห็นแต่ผ้ากาสาวพัสตร์เหลืองอร่ามไปทั้งพระอาราม ด้วยพระมหากัจจายนเถรเจ้าและพระเถระทั้งหลาย ได้ช่วยกันให้การอุปสมบทแก่กุลบุตร ไว้เป็นจำนวนมาก

หลานสาวที่น่ารักและเป็นห่วงของย่า

ย่าเขียนเรื่องพระนางโคปาลมาตามาให้หลานอ่าน

ด้วยสำนวนภาษาอย่างง่าย ๆ เพื่อหลานซึ่งเรียนจบ ป. ๔ จะได้อ่านรู้เรื่องและเข้าใจเรื่องได้ดี ส่วนหลานสาวที่มีภูมิความรู้สูงก็อย่ารังเกียจว่า เป็นสำนวนต่ำ ๆ พื้น ๆ ของย่านแก่เลย จงรับเอาใจความสำคัญอันย่าได้เลือกเฟ้นจากพระไตรปิฎกมามอบ ให้เป็นของขวัญแก่หลานทุกคน เพื่อจะได้อ่านและพิจารณาดู

ทำไมจึงว่าย่าได้มอบเรื่องพระนางโคปาลมาตา ให้เป็นของขวัญแก่หลาน ก็เพราะเรื่องพระนางโคปาลมาตานี้ย่าชอบมาก ไม่ใช่ชอบ เพราะพระนางตัดผมออกขายแล้วเอาเงินไปซื้ออาหารถวายพระอรหันต์เท่านั้น แต่ชอบเพราะความประพฤติ และอุปนิสัยใจคอของพระนางซึ่งพอจะเป็นตัวอย่างอันดีได้ แก่หลานสาวของย่า

หลานสาวลองคิดดูเถิดว่า พระเจ้าจัณฑปัชโชติ นั้น ทรงขึ้นครองราชเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ของประเทศอุชเชนีมานานหลายปีแล้ว เมืองอุชเชนีเป็นเมืองที่สม

บูรณ์พูนสุขด้วยทรัพย์สินเงินทอง และมีปุโรหิตที่แสนฉลาดรอบรู้ในไตรเพทเป็นอย่างดีเยี่ยม ทำไมจะขาดสตรีสวยงามจนต้องรอครุณีผู้มีผมงาม มาแต่งตั้งให้เป็นอัครมเหสี พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ใช่เช่นนั้นเลย พระเจ้าจัณฑปัชโชติมิได้ขาดแคลน พระมเหสีและพระสนมกำนัล แต่ที่ทรงโปรดให้แต่งตั้งครุณีผู้มีจิตอันเลื่อมใสศรัทธา ในพระบวรพุทธศาสนา ก็เพราะครุณีผู้นั้น เป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อย รู้จักรักนวลสงวนงาม เป็นผู้สงบเสงี่ยม และมีจิตใจเป็นกุศลเป็นผู้ได้สร้างสมบุญบารมีไว้แล้วแต่อดีต แม้จะต้องประสบกับความยากจนชั่วขณะหนึ่ง แต่ด้วยกุศลผลบุญอันเป็นบารมีเก่าติดตามมาสนองเข้ามาสนับสนุนได้ทันโอกาสอันงาม เมื่อได้ถวายทานแก่พระอรหันต์แล้ว บุญกุศลใหม่ก็เข้าสมทบกับบุญกุศลเก่าบารมีของเธอก็เพิ่มพูนขึ้น จึงเป็นเหตุให้พระเจ้าจัณฑ

บัชโชติ ได้บังเกิดความเมตตาปรานี มอบตำแหน่งพระอัครมเหสี อันมีขึ้นได้ยากแก่บรรดาสตรีทั้งหลายในโลกให้แก่เธอด้วยความเต็มพระทัย

หลานสาวที่รัก ผู้หญิงสวยนั้นหาไม่ยาก แต่ผู้หญิงงามนั้นหาไม่ได้ง่าย พระเจ้าจัณฑปัชโชติทรงพรั่งพร้อมด้วยผู้หญิงสวย แต่ไม่มีหญิงงามเป็นที่ต้องพระทัยจึงทรงมีพระมเหสหลายองค์ แต่ไม่มีพระอัครมเหสี จนเมื่อได้ทรงทอดพระเนตรเห็นดรุณีผู้มีผมอันงดงาม และงามพร้อมด้วยมารยาท และที่ทรงประทับใจยิ่งก็คือนางเป็นผู้ "งามใจ" มีใจอันเมตตาปรานี มีใจเป็นกุศล ความคาดคเนของพระเจ้าจัณฑปัชโชติเป็นอันถูกต้อง เพราะเมื่อทรงประทานตำแหน่งพระอัครมเหสีให้พระนางแล้ว พระนางก็ได้ทรงสร้างเสริมพระกุศล ด้วยการสร้างกุฎีและพระวิหาร ทรงบำเพ็ญเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนตลอด

ทั้งพระนครอุชเชนี จึงมีแต่ความสุขสมบูรณ์ เพราะพระมหากษัตริย์และพระอัครมเหสี ทรงบำเพ็ญทานและทรงรักษาศีล ประพฤติองค์อยู่ในพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดพระชนมายุ

หลานรักของย่า ย่าอยากเห็นหลานเป็นผู้หญิงงาม อย่างพระนางโคปาลมาตา ย่าอิ่มใจและชุ่มชื่นใจอยู่ด้วยความหวังอันนี้

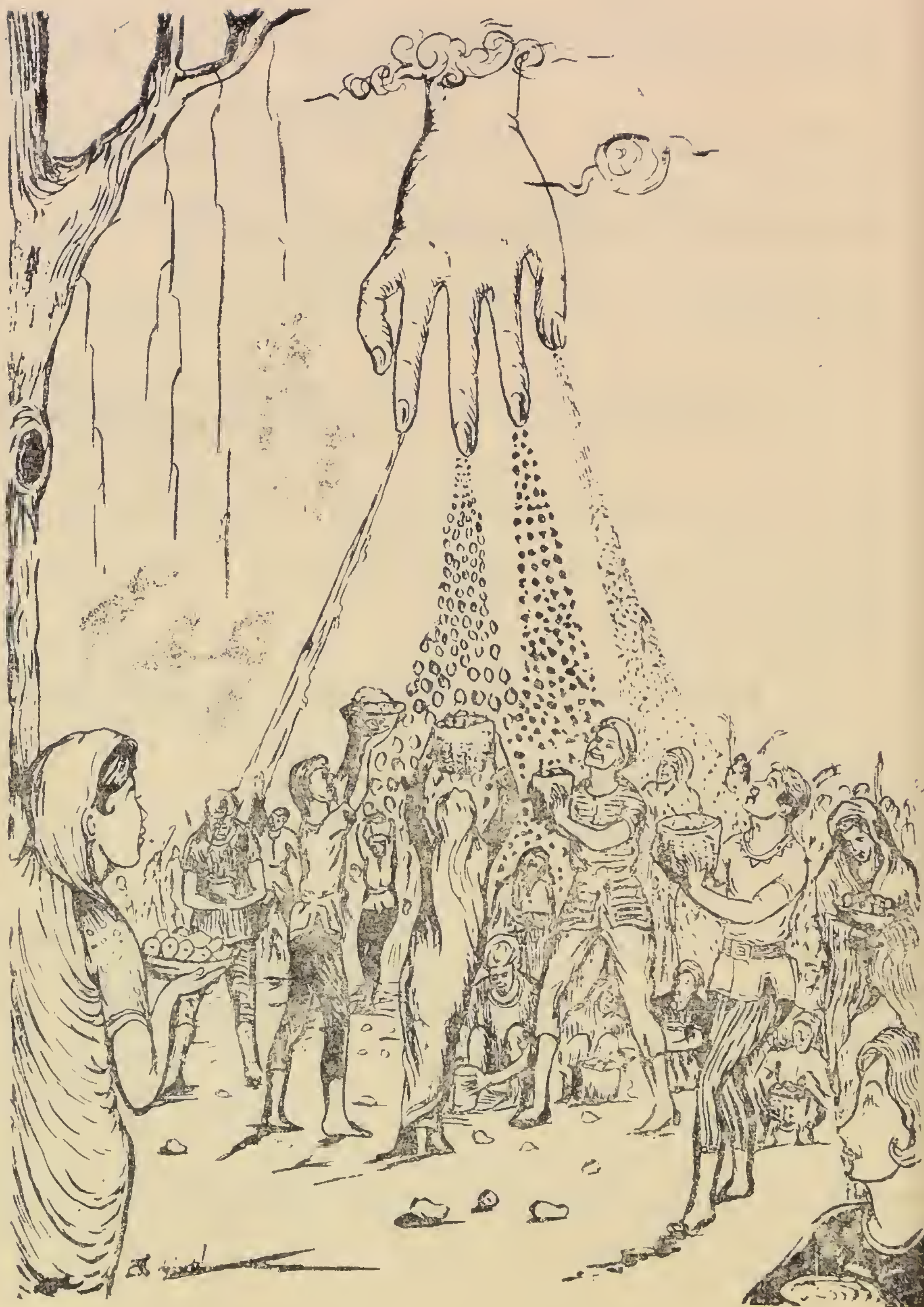
ขอให้หลานสาวที่น่ารักของย่า จงเป็นผู้มีความงามอย่างพระนางเจ้าโคปาลมาตาเถิด

จากย่า

สงฆนี วรมัย กปิลสิงห์

เรื่องมือวิเศษ

ส. วรมัย กบิลสิงห์

ในพระสุตตันปิฎก คัมภีร์ที่ ๗ ขุททกนิกาย เปตวัตถุกล่าวว่า ในสมัยนั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสด็จประทับอยู่ที่เชตวนาราม ณ กรุงสาวัตถี ได้ทรงปรารภเรื่องอังกุรกับเปรตเป็นเหตุว่า

พระนางเทวคัพภาราชธิดาของพระเจ้ามหากังสะแห่งอสิตันชนนคร มีพระโอรสธิดา ๑๑ องค์ องค์สุดท้องชื่อเจ้าชายอังกุร

เมื่อเจ้าชายอังกุร โตเป็นหนุ่มขึ้นแล้ว พวกพี่ ๆ ได้แบ่งสมบัติกัน เมื่อแบ่งเสร็จแล้ว ปรากฏว่าแบ่งกันเพียง ๑๐ คน ลืมพี่สาวคนโตไปเสียคนหนึ่ง เจ้าชายอังกุรสละส่วนของพระองค์ยกให้พี่สาว แต่ขอร้องให้พี่พี่ชายทุกคน แบ่งส่วยสาอากรให้ แล้วก็นำเงินนั้นไปทำทุนค้าขาย

เจ้าชายอังกุร มีทาสคนหนึ่ง เป็นคนใจดี เจ้าชายเมตตา จึงขอหญิงมีตระกูลคนหนึ่งให้เป็นภรรยา พอ

ได้บุตรชายคนหนึ่งทาสนั้นก็ตายไป นายขาวบุตรของทาส พอโตขึ้นเพื่อนก็ล้อว่าเขาเป็นลูกทาส แกมีความอายจึงหนีไปอยู่เมืองเภรุวัน ได้ภรรยาเป็นช่างทอผ้าทอเสื่อ ยากจนลำบาก หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องอยู่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกงใคร ถือศีลกินแต่ผัก ไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ทั้งหลาย ในเมืองนั้นมีเศรษฐีผู้หนึ่งชื่ออสัยหมหาเศรษฐี เป็นผู้ใจดีสละทรัพย์สมบัติตั้งโรงทานใหญ่ประจำในเมืองนั้น ผู้คนยากจนมาจากเมืองอื่นๆ เมื่อผ่านมาทางหน้าบ้านของนายขาว ๆ ก็เอื้อเฟื้อเจือจานด้วยน้ำต้มเป็นอย่างดี แล้วพาไปชี้บอกทางบอกบ้านให้ ถ้าเป็นคนแก่ คนเฒ่าหูตา มืดมัว นายขาวก็วางงานทอเสื่อ อุตส่าห์จูงมือคนแก่ หรือคนพิการนั้น ๆ พาไปส่งถึงโรงทานของเศรษฐี วันหนึ่ง ๆ นายขาวต้องชี้มือบอกบ้านของเศรษฐีแก่ผู้ยากจนเข็ญใจหลายสิบคน โดยมิได้เบื่อหน่ายเลย เขาทำด้วยดวงใจอันปลื้มปีติ ยินดีด้วยกับการกุศลของเศรษฐี มีโสมนัสในบุญนั้น ทุกครั้งที่เขาได้ช่วยชี้มือบอกทาง

แก่คนยากจนเข็ญใจ เขาก็ทำด้วยความเต็มใจมิได้รังเกียจ แม้ว่าคนพิการเหล่านั้น บางคนจะมีร่างกายเน่าเปื่อยเขาก็เมตตาสงสารจับจูงแขนพาไปส่งยังโรงทานเสมอ ๆ เขารู้ตัวว่าเขาไม่มีเงินทำบุญ เขาไม่มีสติปัญญาจะหาทุนทรัพย์ที่จะตั้งโรงทานได้ แต่เขาก็อิ่มใจ โสมนัสยินดีในบุญกุศลของเศรษฐี ด้วยเหตุนี้พอนายขาวดับจิตไปจึงได้ไปเกิดเป็นเทวดา และประจำอยู่ที่ต้นไทรในทะเลทรายแห่งหนึ่ง

ขอเล่าย้อนไปถึงเจ้าชายอังกุร ซึ่งค้าขายตั้งแต่ทุนยังน้อย ๆ จนกระทั่งมีทรัพย์สมบัติมากขึ้น จึงจัดหาสินค้าใส่เกวียนได้ ๕๐๐ เล่ม ก็ออกเดินทางพร้อมกับเพื่อนคนหนึ่ง ซึ่งเป็นพราหมณ์พ่อค้า คุมเกวียน ๕๐๐ เล่มเหมือนกัน เดินทางจะพาสินค้าไปขายยังเมืองอื่นซึ่งต้องผ่านทะเลทราย พวกเกวียนไม่ชำนาญทางซึ่งจะไปยังเมืองใหม่นี้ก็พากันหลงทางอยู่หลายวัน เจ้าชายอังกุรกับเพื่อนพยายามจะหาทางออก ให้พ้นทะเลทรายอย่าง ไร

ก็หาทางไม่ได้ ผู้คนก็อ่อนระโหยโรยแรง เพราะอด ข้าวอดน้ำ ต่างคนต่างละเกวียนออกหาบ่อน้ำ เพื่อจะ ได้ดื่มแก้กระหาย แต่ก็มิได้พบบ่อน้ำเลย เจ้าชายอังกุร เป็นทุกข์เป็นร้อนอย่างยิ่ง พยายามหาทางออกที่จะให้พ้น ทะเลทรายอย่างเร็วที่สุด แต่ยังไม่พบทางจึงหลงวกวน อยู่ในทะเลทรายนั้นเอง พวกบริวารต่างคนท้อใจนึกรอ ความตายกันอยู่แล้ว

ฝ่ายนายขาว ผู้ซึ่งเกิด ใหม่เป็นเทวดาอาศัย อยู่บน ต้นไทร ครั้งแลเห็นเจ้าชายอังกุรตกทุกข์ได้ยาก อดอยาก แทบจะหมดกำลังแล้ว ก็มีความสงสาร นึกถึงว่าเจ้าชาย อังกุรเคยเลี้ยงดูบิดามารดาของตนมาก็มีจิต คิดกตัญญูกต เวทีอยากจะทดแทนบุญคุณจึงเนรมิตรต้นไทรนั้นให้ใหญ่ โต มีร่มเงาสาขาแผ่ไปทั้งสี่ทิศเป็นที่พักอาศัยของคนได้ หลายพันคน แล้วก็ดลใจให้เจ้าชายอังกุรมองเห็นต้น ไทรใหญ่นั้นทันที

ฝ่ายเจ้าชายอังกุรครั้น ได้แลเห็นต้นไทรนั้นแล้วก็

มีความยินดีร้องบอกพวกบริวารว่า เราไม่ตายแล้ว จงพยายามเข้าไปพักใต้ต้นไทรเถิด คงจะดับความร้อนลงได้บ้าง บริวารก็ดีใจจึงต่างพยายามนำเกวียนเข้าไปพักที่ใต้ต้นไทรนั้นโดยพร้อมกัน

พักพอหายร้อนแล้ว ต่างคนก็บ่นหิวน้ำ ๆ กระหายน้ำเหลือเกิน คอแห้งแทบจะแตกเป็นผงไปแล้ว !

เทวดาได้ยินก็สงสาร จึงยื่นมือออกมาให้เห็นแล้วประกาศแก่คนเหล่านั้นว่า เจ้าผู้ใดอยากต้องการสิ่งใดก็ขออธิษฐานเอาเถิด

เจ้าชายอังกุรกับเพื่อนและบริวารทั้งหลายก็ร้องว่า

"ขอน้ำ–ขอน้ำก่อน–ขอน้ำก่อน !"

ทันใดนั้น ก็ปรากฏเป็นน้ำสอาดบริสุทธิ์ไหลพรูออกมาจากนิ้วนางของมือวิเศษนั้น ผู้คนทั้งหลายก็รองน้ำดื่มกินด้วยความสุขสบายดับความกระหายไปได้ ได้ดื่มน้ำแล้วก็หิวข้าว พอผู้คนเหล่านั้นขอข้าว ข้าวก็ไหลพรั่งพรูออกมาจากนิ้วหัวแม่มือของมือวิเศษนั้น ผู้คนทั้งหลายก็หยิบ

ฉวยกระบุงตะกร้าออกไปรอรับข้าว ได้ข้าวแล้วก็ขอกับข้าวและผลไม้ กับข้าวและผลไม้ก็ไหลออกมาจากนิ้วชี้และนิ้วกลางอย่างน่าอัศจรรย์ที่สุด ยังความปรีดาปราโมทย์แก่บริวารของเจ้าชายอังกุร และพราหมณ์พ่อค้าเป็นอันมาก เจ้าชายอังกุรนั้นขอบพระคุณมือวิเศษอย่างสุด ซึ่งแต่พราหมณ์พ่อค้านั้นเป็นคนโลภ ทั้งขาดความกตัญญูกตเวที เขาบอกกับเจ้าชายอังกุรว่ามือวิเศษนี้ดีมาก นึกอะไรขออะไรก็ได้อย่างใจ เขาจะจัดการเอาไปไว้ที่บ้านเมืองของเขา การที่พ่อค้าพราหมณ์นึกอย่างนี้ ก็เพราะเป็นคนโลภมาก เขาเห็นนิ้วก้อยของมือวิเศษยังว่างอยู่ก็คิดจะขอเงินขอทองให้ไหลออกมา เขาจะได้ร่ำรวยแต่เพียงคนเดียว เมื่อเขาอำพรางความจริงบอกแก่เจ้าชายอังกุร เพียงแต่ว่า จะเอามือวิเศษไปไว้บ้านเมืองของเขา เพื่อฟังดูว่าเจ้าชายจะว่าอย่างไรจะช่วยเขาหรือไม่

เจ้าชายอังกุร ออกนึกรำคาญความโลภมากของเพื่อนจึงว่า เราได้อาศัยร่มไม้ชายคาของต้นไทรนี้ มือ

วิเศษก็คงเป็นเทพเจ้าซึ่งสิงสถิตอยู่บนต้นไทร เราได้อาศัยท่านแล้วก็ไม่ควรจะหักรานกิ่งก้านสาขาของท่าน จะกลายเป็นคนเนรคุณผู้มีคุณไป

แต่เพื่อนพ่อค้าผู้โลภมาก ไม่ยอมฟังเสียงคัดค้าน เขาตอบว่าของดี ๆ จะมาทิ้งไว้ในทะเลทรายทำไม ไม่หักกิ่งเอาติดมือไป ก็ต้องขุดรากขุดต้นไปให้ได้

ในขณะที่คนทั้งสอง โต้เถียงกันอยู่นั้น เทวดาได้ยินหมดทุก ๆ คำ จึงตวาดว่า "เจ้าคนโง่ เราได้ช่วยเหลือเจ้าให้รอดชีวิตอยู่ได้ เจ้ายังจะคิดร้ายต่อเราอีกหรือ เราเป็นเทวดาผู้มีฤทธิ์เหนือมนุษย์ เจ้าจะทำอะไรแก่เราไม่ได้จงรู้ไว้เถิด"

เจ้าชายอังกุรได้ยินเสียงเทวดาพูด จึงกล่าวด้วยความนอบน้อมว่า ท่านผู้เป็นเจ้าของมืออันเหลืองอร่ามสุกปลั่งเหมือนทองคำ และเป็นผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ต่อพวกเรา ท่านเป็นเทพเจ้าหรือพระอินทร์จึงมีมือและนิ้วอันวิเศษ เสมือนหนึ่งโรงทานอันใหญ่ยิ่งซึ่งเป็นอู่ข้าวอู่

น้ำของคนตกทุกข์ได้ยาก ข้าพเจ้าขอทราบนามของท่านไว้ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระคุณท่าน

เทวดาตอบว่า เราไม่ได้เป็นพระอินทร์ หรือเทพผู้ยิ่งใหญ่อะไรดอก เป็นแต่เพียงรุกขเทวา ซึ่งอาศัยอยู่บนต้นไทรนี้เท่านั้น การที่เรามีมือและนิ้วอันวิเศษสามารถช่วยเหลือคนยากจนได้ ก็เพราะเราเป็นผู้นิยมยินดีในทานของท่านเศรษฐี เราอิ่มเอิบอนุโมทนาในบุญกุศลของท่าน เราช่วยชี้ทางแก่คนยากจน ให้ได้เข้าไปรับประทาน เรามีจิตปรารถนาอยากจะทำทานบ้างแต่เราไม่มีเงินเราก็ช่วยด้วยแรงใจ แรงปาก แรงมือ เราจึงมีมือทิพย์ พอนึกจะให้ทาน ข้าวของต่าง ๆ ก็จะไหลออกจากนิ้วของเรา ดังที่ท่านได้เห็นอยู่แล้ว

เจ้าชายอังกุร ได้ฟังคำของรุกขเทวาก็มีความชื่นชมยินดี ยกมือขึ้นอนุโมทนา พลางตั้งสัจจะว่า เมื่อได้กลับไปถึงบ้านเมืองแล้ว จะตั้งโรงทาน ให้อาหาร เสื้อผ้า ยาแก้เจ็บไข้แก่คนยากจน จะสร้างบ่อน้ำ สระน้ำ

ศาลาที่อาศัย และโรงเรียนให้คนอัตคัดขัดสน

เมื่อเจ้าชายอังกุร ตั้งสัจจ์อธิษฐานอย่างนี้ เทวดาก็ยินดี อนุโมทนาสาธุ! ด้วย พลางว่า เจ้าชายเป็นคนดี เราจะช่วยเหลือให้เจ้าชายได้กลับไปโดยเร็ว แต่พราหมณ์พ่อค้านั้นเป็นคนโลภมาก และไม่รู้จักคุณจะต้องลงโทษให้รู้สึกตัวเสียบ้าง ว่าแล้วเทวดาก็บรรดาลให้สินค้าและเกวียนของพ่อค้านั้นหายไปจนหมดสิ้น

พ่อค้าผู้โลภมากมองไม่เห็นสมบัติเหลือเลย สักชิ้นเดียว ก็ตกใจแทบสิ้นสติ ร้องขอให้เจ้าชายอังกุรช่วย เจ้าชายก็บอกให้ขอขมาอภัยจากเทวดา เขาก็รีบทำตาม จึงได้ของคืน

ในคืนนั้น เจ้าชายอังกุรกับพรรคพวกทุกคนนอนพักอยู่ใต้ต้นไทรนั้น ครั้นดึกเข้าก็สดุ้งตื่น ด้วยได้ยินเสียงร้องอย่างโหยหวนเจ็บ แสบ เหมือนจะสิ้นชีวิต เจ้าชายกับพ่อค้าและบริวารไม่อาจจะหลับตาลงได้ จึงมองออกไปในที่ว่างกลางทะเลทราย ก็ได้แลเห็นเปรตตน

หนึ่งสูงใหญ่ ยืนเปลือยกายอยู่ มือของเขาก็หงิกงอ อ้าปากน้ำลายไหล ตาโปน และมีน้ำเลือด น้ำหนองไหลอยู่ตลอดเวลา

เจ้าชายอังกุร จึงเข้าไปใกล้พลางถามว่า ท่านเป็นใคร ทำไมจึงร้องเสียงดังนัก และเหตุใดเนื้อตัวจึงเน่าเป็นแผลเหม็นหึ่งถึงเพียงนั้น

เปรตตอบว่า ข้าพเจ้าร้องเพราะความหิวเหลือแสนสุดจะอดทนได้ เพราะไม่เคยได้อาหารและน้ำเลย

เจ้าชายถามว่า ก็อาหารมากมายที่เทวดาให้เมื่อตอนกลางวันนั้น ไม่ได้กินดอกหรือ

เปรตตอบว่า กินไม่ได้ เพราะไม่ได้ทำบุญไว้

เจ้าชายจึงถามว่า เมื่อเป็นมนุษย์เปรตทำอะไรจึงต้องอด ๆ อยาก ๆ ถึงเพียงนั้น

เปรตตอบว่า เมื่อเราเป็นมนุษย์อยู่นั้นเศรษฐีให้เป็นผู้จัดการโรงทาน แต่เราไม่ชอบทำบุญ และเกลียดคนยากจน คนเจ็บไข้ได้ยาก เกลียดเด็กร้องงอแง จึง

ไม่ได้ตั้งใจทำบุญตามที่เศรษฐีมอบหมายให้ทำเลย รับแต่เงินเดือนอย่างเดียว นอกนั้นให้ลูกน้องทำแทน จึงต้องรับกรรมอย่างนี้

เจ้าชายฟังเปรตเล่าแล้ว ก็ตกใจ กลัว และ ยิ่งเห็นอานิสงส์ของการทำบุญมากขึ้น จึงตั้งใจว่าเมื่อกลับไปถึงบ้านเมืองแล้วจะทำบุญให้มากขึ้น พอรุ่งเช้าเทวดาก็ให้อาหารแก่คนทุกคน แล้วพาไปส่งจนเข้าเขตบ้านเมืองเจ้าชาย เมื่อนำสินค้าไปขายแล้วก็กลับบ้านเมือง และเป็นผู้มีสัจจะมั่นคง ไม่ลืมคำที่พูดกับเทวดาไว้ ได้ตั้งใจสร้างกุศล สร้างโรงทานและ ให้ทาน อาหารแก่ คนยากคนจนทั่วไปจนตลอดอายุขัย

เรื่องนี้ก็สอนให้ได้รู้ว่า คนที่จะทำบุญทำกุศลและทำทานนั้น แม้ไม่มีเงินเลยก็ย่อมทำได้ เพียงแต่มีจิตใจดี ยินดีในการกระทำดีของผู้อื่น ช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่ผู้อื่นด้วยวาจาและกิริยา ก็ได้บุญได้กุศลเหมือนกัน ดังเช่นนายขาวในเรื่องนี้เป็นต้น ▲

จะใช้ชีวิตอย่างไร
เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

โดย

นายแพทย์ เสนอ อินทรสุขศรี

บรรยายในวันชุมนุมผู้สูงอายุ หอประชุมโรงพยาบาลประสาท พญาไท
เมื่อวันศุกร์ ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๐

ท่านที่เคารพนับถือ

ก่อนอื่นผมใคร่ขอกระทำความเคารพแด่ท่าน ผู้สูงอายุซึ่งได้ผ่านโลกมาและได้ทำประโยชน์ให้แก่ โลก นี้ มาแล้วทุกท่าน

ในชีวิตของคนเรานั้น มีคนเคยลองคำนวณกันว่า เราได้ใช้ชีวิตของเราไปในชั่ว ชีวิต หนึ่ง อย่างไร กัน บ้าง สมมุติว่าบุคคลผู้หนึ่งอายุได้ถึง ๗๐ ปี เวลาต่าง ๆ ที่ เราใช้ไปในการปฏิบัติมีดังนี้คือ

เราใช้เวลานอนกันมาก ดูเหมือนจะมากที่สุดในชีวิต คิดหยาบ ๆ เรานอนกันวันละ ๘ ชั่วโมง คือประมาณ ๑ ใน ๓ ของชีวิตวันหนึ่ง ดังนั้นตลอด ๗๐ ปีของอายุ เราใช้เวลานอนราว ๒๓ ปี นอกจากนั้นเราใช้เวลาดังนี้

ใช้เวลาปฏิบัติงานต่าง ๆ	๑๑	ปี
พักผ่อนหย่อนใจ	๘	ปี
รับประทานอาหาร	๖	ปี
อาบน้ำแต่งตัว	๕	ปี ๖ เดือน
เรียนหนังสือในชั้นเรียน	๓	ปี
อ่านหนังสือต่าง ๆ	๓	ปี
คุยกัน	๓	ปี
งานพิธีทางศาสนา	–	๖ เดือน

และที่เหลืออีก ๖-๗ ปี นั้น ต้องสูญเปล่าไปโดยนั่งเล่น หรือไม่ได้ทำอะไรเลย

เมื่อจะคิดถึงความจริงของชีวิต ชีวิตของเราเมื่อ

เกิดมานั้นก็จะเติบโตเป็นหนุ่มสาว มีการแต่งงานสร้างครอบครัวขึ้นมาใหม่ ให้กำเนิดลูกหลาน ในที่สุดเราก็ชรา แล้วก็มาสุดทางของชีวิตคือ ความตาย เมื่อนึกถึงภาระหน้าที่ของคนเราซึ่งเป็นสัตว์สังคม เราต้องศึกษา ต้องประกอบอาชีพ ต้องทำงานเพื่อสังคม และกระทำหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งอันเป็นกฎของธรรมชาติ ซึ่งสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายพึงปฏิบัติก็ คือ การ เพิ่ม พืชพันธุ์ เพื่อ การดำรงไว้เพื่อมนุษย์ชาติ และเมื่อได้หมดภาระหน้าที่ของชีวิตโดยธรรมชาติแล้ว ก็จะต้องสูญสิ้นไป อุบัติขึ้นมาแล้วก็จะวิบัติไป นี่คือความจริงของชีวิต

ก่อนที่ชีวิตจะดำเนินไปสู่วัยสูงอายุหรือวัยชราอันเป็นบั้นปลายของชีวิตนั้น แต่ละคนต้องผ่านวัยต่าง ๆ เรื่อยมา ผมใคร่จะกล่าวเพื่อให้เราได้รำลึกถึงวัยต่าง ๆ ในชีวิตคนเราพอสังเขป อย่างน้อยก็เพื่อรำลึกถึงความหลัง หรือปลงให้ตกในความจริงของชีวิต ที่ทุกรูปทุกนามจะต้องประสบ ไม่มีใครจะฝืนความจริงของชีวิตนี้ไปได้เลย

ชีวิตของคนเรานั้นแบ่งออกไปได้เป็น ๖ วัย

วัยแรก "วัยของการเริ่มต้นอุบัติขึ้นมาของชีวิต"

ชีวิตเริ่มต้น เมื่อไข่ของเพศหญิงได้รับการผสมพันธุ์ของเชื้อเพศชายเกิดขึ้นมาเป็นเซลล์หนึ่ง ซึ่งจะแบ่งตัวเพิ่มขึ้นแต่ละเซลล์เป็นสองเซลล์เรื่อยไป จากเซลล์เดียวกลายเป็น ๒-๔-๘-๑๖-๓๒-๖๔-๑๒๘-๒๕๖ ฯลฯ จนนับได้หลาย ๆ ร้อยเซลล์ ต่อจากนั้นเซลล์ต่าง ๆ จะรวมกันขึ้นเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มเจริญเปลี่ยนไปเป็นรูปร่างของอวัยวะต่าง ๆ เกิดเป็นรูปร่างเป็นคนตัวเล็ก ๆ อาศัยมดลูกของแม่เป็นที่เจริญเติบโตไปจนเป็นเวลา ๑๐ เดือน (๔๐ อาทิตย์ หรือ ๒๘๐ วัน) จึงจะคลอดออกมาสู่โลกภายนอก

ระหว่างที่อยู่ในครรภ์ของแม่ ชีวิตจะได้รับความอบอุ่นได้รับอาหาร ได้รับอ๊อกซิเจน มีการขับของเสีย

ต่าง ๆ ออกจากร่างกาย โดยทางเลือดจากสายรกที่ติดกับตัวเด็ก และรกซึ่งฝังอยู่ที่มดลูกของแม่

วัยที่ ๒ "วัยทารก"

เป็นวัยนับตั้งแต่ คลอด ออกมา จนถึง อายุ ได้สองขวบ เมื่อเริ่มต้นคลอดออกมานั้น ชีวิตก็ต้องเริ่มต้นประสบกับความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ต้องหายใจเองเพื่อจะได้อ๊อกซิเจน ต้องกินอาหารเอง ต้องย่อยอาหารเอง ต้องขับถ่ายของเสียออกจากร่างกายเอง และร่างกายต้องสร้างความอบอุ่นขึ้นให้แก่ตนเอง

วัยนี้ชีวิตได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่วนใหญ่ก็ได้กินนอนและถ่าย ขณะเดียวกัน ได้พยายาม เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวตามลำดับ รู้จักเรียนวิธีชันคอ คว่ำ คืบ คลาน นั่ง ยืน เดินและวิ่ง บ้าง ตื่นเต้น และแปลกต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อใกล้จะพ้นวัยนี้ ก็จะเรียนรู้การพูด รู้จักเรียก แม่ พ่อ และคำสั้น ๆ ได้แล้ว

วัยที่ ๓ "วัยเด็ก"

หมายถึงอายุในระหว่าง ๒ ขวบ ถึง ๑๓ ขวบ

เริ่มต้นรู้จักรับประทานอาหารแข็ง รู้จักบังคับตนเอง รู้จักเวลาถ่าย วัยนี้ก็เติบโตอย่างรวดเร็วแต่ไม่เท่าวัยทารก อาหารการออกกำลังกาย ความเจ็บป่วยมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตต่อไปของวัยนี้ ฟันน้ำนมเริ่มหัก เริ่มมีฟันชุดถาวร รู้จักการระวังตนเอง ไปโรงเรียนหัดอ่าน เขียน มีเพื่อน รู้จักวิธีเข้าเพื่อนฝูง เห็นโลกกว้างออกไปอีก เข้าใจความหมาย ของครอบครัวมากขึ้น รู้จักชีวิต ความแตกต่างระหว่างพืช สัตว์และคนดีขึ้น

วัยที่ ๔ "วัยหนุ่มสาว"

หมายถึงอายุระหว่าง ๑๓ ถึง ๒๐ ปี เป็นวัยที่เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า "วัย ๑๐" วัยนี้จะเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ และค่อย ๆ หยุดการเจริญเติบโตของร่างกาย เป็น

วัยที่เปลี่ยนมาเป็นหนุ่มสาวเต็มที่ เริ่มสนใจการศึกษา สนใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้าน สนใจเพศตรงข้าม เริ่มต้นมองอนาคต คิดถึงอาชีพของตนเมื่อเริ่มจะเป็นผู้ใหญ่ คิดถึงการมีครอบครัว มีบ้านตนเองขึ้นมาใหม่ อยากรู้ อยากเห็น อยากมีความสามารถกำลังสร้างความฝัน ชีวิตอบอุ่นและมีสุขด้วยความรู้สึกใหม่ ๆ แปลก ๆ ความคิดต่าง ๆ ค่อยเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ตามลำดับ

วัยที่ ๕ "วัยผู้ใหญ่"

หมายถึงอายุระหว่าง ๔๐-๕๐ ปี

เป็นวัยที่เริ่มต้นประกอบอาชีพ เพื่อหลักฐานของตนเริ่มสร้างครอบครัว ทำงานเพื่อตนเอง เพื่อลูก เพื่อเด็ก เพื่อสังคมประเทศชาติ เป็นวัยที่ได้งานในอาชีพที่ตนสนใจและปรารถนา เมื่อตอนปลายของวัยจะเป็นระยะที่ค่อย ๆ มองหรือคิดถึง ความ ชราที่ ดำเนิน เข้าไปใกล้ทุกขณะ

วัยที่ ๖ "วัยสูงอายุหรือวัยชรา"

นับทั้งแต่อายุ ๕๐ ปี เรื่อยไปจนถึงวันสิ้นสุดของชีวิต เป็นวัยของการเสื่อมลงของร่างกาย ผิวหนังเหี่ยว ตามัว หูตึง ฟันหัก กระดูกแข็งแต่เปราะ ผมร่วง หัวใจทำงานได้น้อยลง ออกแรงมาก ๆ ไม่ได้ ฯ วัยนี้เป็นวัยที่มีแต่ความหลัง จะเหลืออยู่ก็แต่ความจัดเจนและชำนาญต่อชีวิตที่พอจะให้คำแนะนำปรึกษาต่อผู้อื่น ใช้ชีวิตอยู่อย่างเงียบ ๆ ต้องการความสงบทางใจ และรอเวลาสิ้นสุดของชีวิต

ทุกคนต่างก็กลัวชีวิตในวัยสูงอายุนี้ กลัวว่าตนจะต้องงก ๆ เงิ่น ๆ กลัวว่าตนจะขาดสมรรถภาพที่จะกระทำสิ่งใด ๆ หลายอย่างที่พวกเด็ก ๆ หรือหนุ่มสาวทำกันได้ ทุกคนเฝ้าใฝ่ฝันอย่างหนึ่งก็คือการมีอายุยืน และไม่อยากจะต้องเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งแน่นอนที่เราไม่อาจฝืนความจริงนั้นได้ แล้วทำไมจึงต้องไปคอยคิดอยู่ตลอด

เวลาถึงอายุของตน ทำไมเราจึงต้องคิดให้ตนไม่รู้จักวันที่เราชราลงได้ ทำไมเราจึงต้องคิดแสวงหาความมีอายุยืนนานไม่รู้จักวันที่จบสิ้นชีวิต แทนที่จะมัวคิดในเรื่องเหล่านี้ เราจะยอมรับความจริงของชีวิตเสียมิดีกว่าหรือ และค้นหาวิธีว่า ทำอย่างไรจึงจะใช้ชีวิตอย่างเป็นสุขได้ในวัยสูงอายุของตน จะอายุสักเท่าไรก็ตามในวัยนี้ ขอให้เราใช้ชีวิตอย่างเป็นสุขทั้งกาย ทั้งใจ ไม่ดี กว่า หรือ ปฏิบัติตนให้สมกับวัยของตนเพื่อให้เกิดความสุขไม่ดีกว่าหรือ

ผมเองเคยตั้งข้อคิดเอาไว้ในใจ เพื่อเตรียมตัวเตรียมใจในการที่จะต้องผ่านเข้าไปสู่วัยนี้อยู่เสมอ ถ้าหากว่าผมเป็นผู้สูงอายุแล้ว ผมควรจะปฏิบัติตนอย่างไรที่จะให้ชีวิตผมมีความสุขกับเขาในสังคม สมกับวัยของผม ข้อคิดเหล่านี้ผมคิดว่าท่านผู้สูงอายุ หรือผู้ที่จะต้องเข้าสู่วัยผู้สูงอายุทุกคน ได้พึง และถือเอาเป็น ข้อคิด อย่าง หนึ่งของบุคคลผู้หนึ่งเท่านั้น

๑. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุเลย ๖๐-๗๐ ปีไปแล้ว ตามที่ใคร ๆ เรียกกันว่าชราแล้วนั้น ผมจะไม่พลอยคิดในเรื่องอายุที่ล่วงไปแล้วด้วยความหวาดวิตก แต่จะคิดว่า ผมก็เป็นคนหนึ่งที่ผ่านชีวิตผ่านโลกมามากพอ มีความเฉลียวฉลาดจากการได้รับประสพการณ์ต่าง ๆ มามากพอตัว มากพอที่จะให้ประโยชน์ต่อพวกเด็ก ๆ และหนุ่มสาว มากพอที่จะให้คำปรึกษาแนะนำให้ข้อคิดจากความชำนาญของชีวิตมามาก อย่างน้อยผมก็จะภาคภูมิใจในตนเองว่าผมก็ยังมีประโยชน์ต่อสังคมเสมอ แม้ร่างกายจะไม่สามารถทำสิ่งใด ๆ ได้เหมือนครั้งหนุ่มสาว แต่ความคิดอ่านสติปัญญาความรอบรู้ยังจะมีอยู่เสมอ

๒. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมก็ยังมีความปรารถนาที่จะให้ทุกคนเห็นว่า ผมคือคน ๆ หนึ่ง ๆ คือชีวิตหนึ่งซึ่งมีความเป็นคนอยู่ มีความพึงใจเยี่ยงปุถุชนทั้งหลาย ผมประสงค์จะให้ทุกคนเห็นใจและเข้าใจผมเหมือนกัน

ดังนั้นผมก็จะทำตน ให้เป็น คน มี ประโยชน์ ต่อ สังคม อยู่เรื่อยไปเท่าที่ผมจะสามารถทำได้

๓. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมจะไม่คอยรบกวนใคร ๆ เขาจนเกินไป ไม่ต้องให้เขามาคอยห่วงคอยกังวลสงสารผม จนเขาไม่เป็นอันทำมาหาเลี้ยงชีพของเขา หรือศึกษาทำงานใด ๆ ที่เป็นความสุขของคนอื่นเขา ผมจะพยายามระวังตัวของผมเอง จะใช้สมองและความคิดของผมเอง ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ของผมเอง ไม่รบกวนใจใครให้มาคอยช่วยคิดแก้ไขให้ ผมจะเลือกเสื้อผ้าผมใส่เอง ไปที่ไหน ๆ เวลาใด ๆ เอง รู้ว่าเวลาไหนควรนอนควรรับประทานเอง ใครอย่าได้มาเอาใจใส่ผมจนเกินไปเลย ยิ่งไปกว่านั้นผมจะคอยระวังตัวไม่ทำตน เป็นคน แสนงอนเหมือนคนสูงอายุจำนวนมากที่คอยคิดว่าลูกหลาน ไม่ คอยเอาใจใส่ดูแลเรื่องรับประทานอาหาร เรื่องไปไหนมาไหน เรื่องที่หลับที่นอนอย่างที่คนอื่น ๆ ชอบคิดมาก

เกินไป ในเมื่อพวกลูกหลานเขามีเหตุผลที่จะต้องใช้ชีวิตของเขาในด้านต่าง ๆ บ้าง

๔. เมื่อผมเข้าวัยสูงอายุ เวลาที่เกิดปัญหาบางอย่างผมก็ย่อมเหมือนคนอื่น ๆ ที่อยากได้คำแนะนำให้ข้อปรึกษาหารือบ้าง แต่ก็เฉพาะบางอย่าง และผมเป็นผู้ขอร้องเท่านั้น ดังนั้น ผมก็จะเป็นฝ่ายขอร้องเขาโดยผมจะไม่อวดถือดีว่าตนรู้อะไรเสียทุกอย่างไปหมด โดยไม่ต้องพึ่งใคร

๕. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมจะคิดอยู่เสมอเหมือนวัยที่กำลังคิดอยู่เวลานี้คือ ชีวิตกับงานเป็นของคู่กัน งานช่วยสร้างความสุขทางใจได้ ผมก็จะไม่มัวมานั่ง ๆ นอน ๆ อยู่นิ่งเฉย แต่จะหางานมาทำช่วยให้ผมคลายเหงาและเกิดความสุขของจิตใจ ผมจะเลือกงานแต่ที่ผมจะสามารถทำได้ ผมจะไม่ยอมทิ้งงานบางอย่าง แต่ก็จะทิ้งงานบางอย่างเสีย จะเลือกงานที่ทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเพื่อทำให้

ผมเกิดความภูมิใจว่า ผมยังเป็นคนมีประโยชน์มีค่าต่อสังคม

๖. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมจะคิดว่าไม่ใช่อุปสรรคที่ทำให้ผมเลิกเคารพในตนเอง หรือผู้อื่น ผมจะคิดหาทางช่วยใคร ๆ ได้เสมอ ในเมื่อมีคนปรารถนาที่จะให้ผมช่วยตามความสามารถของผม ผมจะยังเคารพตนเองและเคารพผู้อื่นอยู่เสมอ

๗. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมจะยังคงมั่นต่อคำพูดที่กล่าวว่า "คนเราไม่แก่เกินเรียน" ดังนั้นผมจะยังคงศึกษา จะอ่านจะเขียน จะเรียนรู้ให้ถึงเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ ต่อตัวผมเอง และเผยแพร่ไปถึงคนอื่น ๆ ต่อไป

๘. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมจะยังแสวงหาการพักผ่อนหย่อนใจ หาความสนุกสนาน เบิกบานใจให้แก่ตน ผมจะเดินท่องเที่ยวไป ในงานหรือจัดเลี้ยงพวกเพื่อน ๆ

ไปมาหาสู่คนอื่น ๆ เพราะจิตใจของผมก็ยังเหมือนคนทั้งหลายที่ต้องการความสนุกสนานรื่นเริง ผมจะสำนึกถึงความสำคัญของการมีเพื่อนฝูงที่มาสนทนากัน วิพากษ์วิจารณ์ถึงความเป็นไปของโลก เราอาจได้สนทนากันถึงชีวิตแต่หนหลังที่เราเคยมีความสุขความทุกข์มา แต่ผมจะไม่คอยพูดให้เด็ก ๆ ฟังอยู่ตลอดเวลา ถึงความแตกต่างระหว่างสมัยผมยังเด็กหรือหนุ่มสาว กับการพูดซ้ำ ๆ ซาก ๆ ถึงว่าสมัยผมดีกว่าสมัยปัจจุบัน ขณะนั้นจะทำให้เด็กรำคาญ และคิดว่าผมคร่ำครึช่างไม่เข้าใจว่าสังคมเวลานั้นผิดไปแล้ว สังคมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

๙. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ เวลาที่ผมพูดผิด ๆ หรือทำสิ่งใดผิดพลาด ผมก็อยากให้ใคร ๆ ช่วยเตือน ช่วยแย้งเหตุผล จะไม่ยอมคิดว่าตนอายุมาก ๆ แล้ว จะทำจะพูดอย่างใดนั้นต้องถูกเสมอไป เด็กรุ่นใหม่อาจมีความฉลาดในบางอย่างยิ่งกว่าผมก็ได้

๑๐ เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ เมื่อเวลาที่ผมเกิดแสดงอารมณ์เกรี้ยวกราดหงุดหงิดขึ้นมาบ้าง พวกเด็ก ๆ และลูกหลานก็คงให้อภัยกับผมบ้าง เพราะผมย่อมจะต้องคิดด้วยเหตุผลต่อมาถึงการกระทำของตน เมื่ออารมณ์ต่าง ๆ นั้นสิ้นไป และย่อมจะเสียใจภายหลัง ผมจะคอยเตือนตัวเองว่า ไม่บังควรจะเอาแต่อารมณ์ของตนอีกต่อไป

๑๑. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมจะต้องคิดว่าลูก ๆ หลาน ๆ เขาอาจไม่อยู่ใกล้ชิด หรืออยู่ร่วมบ้านกับผมก็ได้ พวกเขาอาจไปมีอาชีพที่อื่น อาจจากไปอยู่กับครอบครัวของเขา จะคิดเอาว่าลูกคนไหนละ มีจิตใจเลี้ยงดูผมก็แล้วแต่เขาจะนึกถึงความกตัญญูกตเวทีนั้นเถิด และจะไม่มัวนึกน้อยอกน้อยใจหรือต่อว่า พวกลูก ๆ ว่าขาดความกตัญญูกตเวที ในเมื่อความจำเป็นบางอย่างทำให้เขาไม่อาจมามัวเฝ้าดูผมหรือมาอยู่บ้านเดียวกับผมได้

๑๒. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมจะคิดว่าพวกลูก ๆ

ย่อมจะต้องมีครอบครัว ต้องการสร้างครอบครัวขึ้นมาใหม่เหมือนอย่างผมเคยคิดเมื่อเวลาเป็นหนุ่มสาวเหมือนกัน เมื่อเขามีครอบครัวขึ้นเช่นนี้ ผมจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวทำตัวเป็นเจ้ากี้เจ้าการในเวลาที่ลูก ของผมกับเขย หรือสะใภ้ของผมเขาจะแสดงความรัก ความเอาใจใส่กัน คุยกันแบบคู่ผัวตัวเมียหรือเมื่อมีการทะเลาะเบาะแว้งกัน เพราะเป็นเรื่องของสามีภรรยา เขาโตพอที่จะปฏิบัติ พอที่จะแก้ปัญหาของเขาเองได้ สำหรับพวกหลาน ๆ ของผมนั้นก็เหมือนกัน เวลาที่พ่อแม่ของเขากำลังดุว่าสั่งสอนผมก็จะไม่ยุ่งเกี่ยวเข้าข้างเด็ก ผมจะไม่เอาใจหลานของผมเสียจนทำให้หลานได้ใจและเสียเด็ก แต่ผมจะคอยแนะนำช่วยเหลือตักเตือนให้พวกลูกหลานประพฤติแต่ในทางที่ถูกที่ควร ให้ทำแต่ความดี และถ้าลูก ๆ หรือเขยสะใภ้จะ ยินดี ขอร้อง อย่างใด ผม ก็ จะ ช่วย อย่าง เต็มสติปัญญา ผมจะให้ความรักความเอ็นดูเขย หรือสะใภ้

ของผมเท่า ๆ กับลูกของผมเอง และจะรู้จักเคารพในสิทธิของเขาแต่ละบุคคลด้วย

๑๓. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมย่อมปรารถนาที่จะทำให้ทุกคนในครอบครัวและในสังคม พากันเคารพนับถือผมในฐานะเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่ง ดังนั้นผมก็จะต้องพยายามเข้าใจให้ได้ถึงความต้องการของแต่ละบุคคลและเข้าใจถึงแต่ละวัย ผมจะไม่มองเห็นว่า พวกลูกหลานหรือคนหนุ่มสาวนั้นยังเป็นเหมือนเด็ก ๆ โดยคิดเอาอายุของเขามาเปรียบกับอายุของผม หรือเพราะผมเคยเลี้ยงดูมาแต่เด็กเล็ก ๆ จนลืมไปว่าคนเหล่านั้นโตพอที่รู้จักคิด รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักตัดสินปัญหาเองได้แล้ว

๑๔. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมต้องคอยคิดเสมอว่าผมจะไม่เอาแต่ใจตัว ผมจะคิดอยู่เสมอว่าเมื่อผมผ่านชีวิตมาแต่วัยนั้นผมเคยต้องการ เคยปรารถนาจะกระทำหรือได้สิ่งใด พวกเด็ก ๆ ที่อายุน้อยกว่าผมเหล่านั้นก็ย่อมต้องการได้เช่นเดียวกัน ผมจะพยายามเข้าใจเขา

เสมอ และผมจะอภัยให้ได้ทุกเวลา เมื่อเขาทำสิ่งที่ผมไม่พอใจ

๑๕. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมจะแสวงหาความจริงของชีวิต แสวงหาหลักยึดมั่นในใจจากคำสอนต่าง ๆ ที่จะทำให้สุขภาพจิตของผมดีเสมอ ผมจะยึด ใน ไตรสรณะเป็นที่พึ่ง คำสั่งสอนนอกจากพระธรรมนั้นจะช่วยกล่อมเกลาให้ผมเกิดสติปัญญารู้จริง เห็นแจ้งในธรรมชาติของชีวิตยิ่งขึ้น

๑๖. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมเจ็บไข้ได้ป่วย แม้ว่าตนจะสำนึกว่าตนจะอายุมากสักเท่าใดก็ตาม ผมก็จะพึ่งแพทย์ให้ดูแลรักษาผมเยี่ยงคนเจ็บไข้ทั้งหลาย ผมไม่อยากจะคิดเอาว่าผมแก่ แล้ว หรือ โรคที่ผมเป็นนั้นเกิดจากความชรา ผมไม่ได้คิดว่าจะให้แพทย์มาชุบให้ผมเป็นคนหนุ่มสาว คือ ไม่ใช่มารักษาอายุของผม ผมต้องการให้รักษาโรคของผม อย่าให้ผมต้องทรมานด้วย

ความเจ็บไข้ ขณะเดียวกันผมก็จะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ จะไม่ดื้อและทำตนกลับเป็นเด็ก ๆ ที่ไม่ยอมให้แพทย์รักษา หรืออย่างที่คนสูงอายุทั้งหลายชอบพูดว่า " *แก่มากแล้วจะอยู่ไปได้อีกสักกี่วัน* " อย่าทำให้คนอื่นต้องเดือด ร้อน หรือ ต้องเสีย เงินเสียทอง เพราะการกระทำเช่นนั้นนั้น ยิ่งทำความหนักใจให้แพทย์และยังทำให้ลูกหลานเพิ่มความหนักใจในเมื่อมี ความหวังดีต่อผม

ไม่แต่เท่านั้น ผมจะพยายามมองโรคภัยไข้เจ็บเป็นเรื่องธรรมดาที่ คนเราต้องประสบ จะไม่คิดหวั่นวิตกอย่างใดต่อความจริง เพราะการเกิด แก่ เจ็บ ตายเป็นเรื่องของมนุษย์ปุถุชนและสิ่งมีชีวิตทั้งหลายทั้งสิ้น

๑๗. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ก็จะปฏิบัติให้ถูกต้องตามสุขภาพอนามัยทุกประการ รู้จักที่จะพักผ่อนหลับนอน รู้จักออกกำลังกาย รู้จักเลือกอาหารรับประทานให้ถูกต้อง รู้จักระวังท้องผูก รู้จักการรักษาความสะอาด

ต่าง ๆ และรู้จักป้องกันโรคภัยไข้เจ็บโดยทุกประการ

๑๘. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ สำหรับเรื่องอาหารนั้นนับว่าสำคัญอย่างหนึ่ง ผมจะศึกษาถึงเรื่องอาหารว่า ในคนสูงอายุควรจะรับประทานอาหารอย่างไร จำนวนเท่าไรกี่เวลา เพราะผมรู้ดีว่า ในคนสูงอายุนั้น การได้กินอาหารมากเกินไปหรือน้อยเกินควร ย่อมเป็นอันตรายต่อสุขภาพของชีวิต แต่ผมจะไม่ยอมอด ๆ อยาก ๆ ผมจะขอคำแนะนำจากแพทย์ว่า อาหารชนิดใดเหมาะสำหรับวัย ผมจะถือว่า การรับประทานอาหารคือสุขอย่างหนึ่ง เมื่ออยาก จะรับประทานอาหารดีจาก ภัตตาคารต่าง ๆ ผมจะชักชวนลูกหลานไป หรือไปเองตามความพอใจของผม

๑๙. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมปรารถนาที่จะมีบ้านของผมเอง หรืออย่างน้อยก็ขอให้มีห้องส่วนตัวของผม ผม จะได้ใช้ ชีวิต ส่วนตัว ให้ มีความสุข ตาม ที่ ผมปรารถนาได้ ไม่ต้องห่วงกังวลเรื่องค่าเช่าบ้าน ไม่ต้องห่วงว่าใคร จะตื่นขึ้นมาทำความรำคาญ ขณะที่ผมหลับสนิท

และกรนเสียงดัง ไม่ต้องเกรงว่าใครจะรำคาญถ้าผมจะตื่นขึ้นมากลางดึกแล้วเปิดไฟสว่างจ้า เพื่ออ่านหนังสือหรือทำอะไร ๆ ตามที่ผมจะพอใจซึ่งคิดว่าเป็นความสุขของผมไม่ต้องกลัวใครบ่น เวลาผมจะเปิดหน้าต่างปิดหน้าต่าง เปิดพัดลม ปิดพัดลมหรือทำสิ่งใด ๆ ก็ตาม ขณะเดียวกันผมก็จะไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด

ถ้าหากเป็นไปได้ ผมก็อยากจะมีบ้านอยู่ในที่ที่จัดอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้ และเป็นที่ที่จะทำให้สุขภาพของผมดีอยู่เสมอ เป็นบ้านที่ผมไม่ต้องขึ้นบันไดสูง ๆ เป็นบ้านที่เวลาผมจะไปชมภาพยนต์ก็ไปได้ง่าย ๆ อยากไปซื้อของ ซื้อหนังสือหรือไปไหน ๆ ที่ต้องการก็ไปได้สะดวก ไม่ต้องเดินไปไกลนัก

๒๑. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ข้อสำคัญที่สุดที่ผมคิดไว้ก็คือไม่ยอมเก็บตัวอยู่เงียบ ๆ โดยแยกตัวออกมาอยู่คนเดียว ไม่ยอมคบค้าสมาคมกับใคร ๆ ผมรู้ดีว่าการอยู่อย่างเปล่าเปลี่ยว อย่างเงียบเหงานั้น ร้ายยิ่งไปเสียกว่าการเจ็บป่วยอีก ถ้าหากในบ้านจะมีเสียงเอะอะบ้าง

บางครั้งมีเสียงเด็กร้องไห้ เสียงเด็ก ๆ หัวเราะหรือเล่นกันอย่างอึกทึกสนุกสนาน ผมจะไม่รำคาญพาลหงุดหงิดโกรธเด็ก แต่จะคิดว่าเสียงเหล่านั้น คือดนตรีอย่างหนึ่งที่ทำให้ผมหายเหงา ถ้าปราศจากเสียงเหล่านี้ก็ไม่ผิดอะไรกับโลกหยุดหมุนหรือทั้งโลกนี้มีผมอยู่แต่ผู้เดียว

๒๒. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ เงินที่ผมสะสมมาตั้งแต่หนุ่มสาวและเป็นผู้ใหญ่มีอาชีพนั้น ผมจะนำออกใช้จ่ายให้ความสุขแก่ตนเองให้มากที่สุด เท่าที่เงินผมมีอยู่จะอำนวยให้มากที่สุดในบั้นปลายชีวิตนี้ ผมจะแต่งบ้านแต่งห้องนอน ห้องน้ำและสถานที่ในบ้าน อยากใช้จ่ายอย่างไรก็ใช้จ่าย ถ้าหากการ ใช้จ่ายนั้น ทำ ให้ผมเกิดสุขทั้งกายและใจได้ เพราะมันเป็นเงินที่ผมต้องใช้ทั้งกายและใจ หามันมาสะสมไว้อย่างเหน็ดหน็อย ก็ขอตอบแทนให้คุ้มกับความเหน็ดเหนื่อยให้เต็มที่ ผมจะใช้เงินจำนวนหนึ่งเพื่อให้เป็นทาน และการกุศลอันเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

๒๓. เมื่อผมเข้าสู่วัยสูงอายุ ผมคิดไว้เสมอว่า ผมจะเข้ากับใคร ๆ ได้ ไม่ว่าเด็กหรือหนุ่มสาว ผมจะไม่จริงจังกับชีวิตเสียจนเกินไป จะพยายามสลัดอารมณ์ชั่วร้ายทั้งหลาย อันได้แก่ความโลภ ความโกรธ ความหลง ความวิตกกังวล ความอิจฉาริษยา เกลียดชัง อันเป็นภัยต่อความสุขทางจิตใจ และเป็นอันตรายแก่หัวใจสำหรับคนสูงอายุให้สิ้นชิง ผมจะคิดเสมอว่าสิ่งใดที่ตนปรารถนาเสมอไป ผมจะไม่นำเอาความไม่พอใจทั้งหลายมาบ่นไม่หยุดปากจนทำให้พวกลูกหลานรำคาญ ขาดความเคารพยำเกรง และเบื่อหน่ายผม แต่ผมจะวางใจในตนเองเป็นอุเบกขาอยู่เสมอ

ท่านที่เคารพ ที่ผมได้กล่าวไปนั้น เป็นเรื่องที่ผมเตรียมใจของผมเอาไว้ว่าผมพึงจะกระทำตนได้อย่างไรจึงจะทำให้ผมมีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข ในเมื่อผมต้องมีอายุผ่านเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว ถ้าผมจะมีอายุยืนนานมาจนผ่านเข้าสู่วัยสูงอายุได้แล้ว อย่างน้อยที่สุดผมก็จะรู้สึกภาคภูมิใจว่า ผมได้ใช้ชีวิตอยู่ด้วยร่างกายนี้มานานมาก

พอ ได้ใช้ร่างนี้มาอย่างสมบูรณ์ทุกประการตามที่กฎธรรมชาติได้บังคับกะเกณฑ์ไว้ ได้ทำภาระกิจทุกอย่างมาโดยครบสมบูรณ์ ได้พบความสุข ความทุกข์ ได้เห็นโลกเปลี่ยนแปลงไป ได้สติปัญญาความรอบรู้มาควรแก่วัย ได้เห็นการเกิดการแก่ การเจ็บและการตาย ได้เห็นความจริงของชีวิตมาพร้อมแล้ว และได้พบทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ปุถุชนจะพึงมีและพึงประสบ

การใช้ชีวิตในวัยสูงอายุนั้นพึงจะปฏิบัติได้อย่างไร ผมก็ได้กล่าวไปตามความคิด ความนึก ความรอบรู้มา หากว่ามีชีวิตยืนนานต่อไป สติปัญญา ความรู้ของผมได้เรียนรู้จากการเจนชีวิตคงจะทำให้ผม ได้เพิ่มข้อวิธีที่จะปฏิบัติตนให้ได้มากกว่าเท่าที่ได้กล่าวมานี้ แต่ในขณะนี้ ผมขอให้ท่านผู้เจริญ อย่างน้อยก็เจริญด้วยวัยพึงช่วยเพิ่มข้อคิดถึงหลักที่จะปฏิบัติตน เพื่อให้ชีวิตบั้นปลายประสบแต่ความสุขทางกาย และใจ ให้แก่ผมผู้ยังอ่อนด้วยวัยและสติปัญญานี้ด้วย ■

คำถวายทานต่าง ๆ และคำภาวนา

พึงนั่งคุกเข่าประนมมือตั้งใจบูชา

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ๓ จบ

อิเมหิ สกฺกาเรหิ พุทฺธํ อภิปูชยามิ

อิเมหิ สกฺกาเรหิ ธมฺมํ อภิปูชยามิ

อิเมหิ สกฺกาเรหิ สงฺฆํ อภิปูชยามิ

แล้วกราบ ๓ ครั้ง กราบครั้งที่ ๑ นึกในใจว่า

อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ

กราบครั้งที่ ๒

สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม ธมฺมํ นมสฺสามิ

กราบครั้งที่ ๓

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สงฺฆํ นมามิ

ทุก ๆ ครั้งที่กราบพระ ควรปฏิบัติดังที่กล่าวมานี้

อาราธนาศีล

ประนมมืออาราธนา ครั้งที่ ๑ ว่า มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม

๒. ทุติยมฺปิ มยํ

๓. ตติยมฺปิ มยํ

คำอาราธนาพระปริตต์

๏ วิปตฺติ ปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพทุกฺขวินาสายะ ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
๏ วิปตฺติ ปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพภยฺยวินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ
๏ วิปตฺติปฏิพาหาย สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา
สพฺพโรควินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถ มงฺคลํ

คำอาราธนาธรรม

พรหฺมา จ โลกาธิปติ สหมฺปติ
กตฺอญฺชลี อนฺธิวรํ อยาจถ
สนฺตีธ สตฺตาปฺปร ชกฺขชาติกา
เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชํ ฯ

คำถวายข้าวพระพุทธ

อิมํ สูปพฺยญฺชน สมฺปนฺนํ สาลีนํ โภชนํ อุทกญฺจวรํ พุทฺธสฺส ปูเชมิ บางแห่งมีคำว่า อุกาส นำหน้า อิมํ

ข้าพเจ้าขอบูชาเครื่องบริโภค แห่งข้าวสาลีอันถึงพร้อมด้วยแกง และกับและน้ำ อันประเสริฐนี้แด่พระพุทธเจ้า

ลาข้าวพระพุทธ

เสสํ มงฺคลํ ยาจามิ

ข้าพเจ้าขอส่วนที่เหลืออันเป็นมงคล

คำถวายข้าวพระภูมิ

อิมํ สูปพยญฺชนสมฺปนฺนํ สาลีนํ โภชนํ อุทกํ วรํ ภุมฺมเทวานํ ปูเชมิ

คำถวายผ้ากฐิน

อิมํ ภนฺเต สปริวารํ กฐินจีวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ สปริวารํ กฐินทุสฺสํ ปฏิคฺคณฺหาตุ ปฏิคฺคเหตฺวา จ อิมินา ทุสฺเสน กฐินํ อตฺถริตุํ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย ฯ

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้ากฐินจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับ ผ้ากฐินกับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย รับแล้ว จงกรานกฐินด้วยผ้านี้ เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ ฯ

คำถวายผ้าป่า

เอตานิ มยํ ภนฺเต จีวรานิ สงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุโน ภนฺเต สงฺโฆ เอตานิ จีวรานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย ฯ

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวาย จีวรทั้งหลายเหล่านี้ แก่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับ จีวรทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ ฯ

คำอธิษฐานเวลาทำบุญ

อธิษฐานในเวลายกของที่จะทำบุญ ขึ้นจบที่ศีรษะ

สุทินฺนํ วต เม ทานํ อาสวกฺขยาวหํ มยฺหํ โหตุ

ทานที่ข้าพเจ้าถวายไว้ดีแล้วหนอ ขอจงนำข้าพเจ้าไปให้ถึงพระนิพพาน อันเป็นที่สิ้น อาสวกิเลส

คำบูชาพระภูมิ

ในเวลาจุดธูปเทียนบูชาพระภูมิ

อิมินา สกฺกาเรน ภุมฺมเทวา ปูเชมิ

คำภาวนาเวลารดน้ำศพ

อิทํ มตกสรีรํ อุทกํ วิย สิญฺจิตํ อโหสิกมฺมํ

ขอให้ร่างกายของผู้ตายนี้ จงอโหสิกรรมกันเหมือนน้ำที่รดแล้ว (น้ำที่รดแล้วก็จะต้องเหือดแห้งหายไป)

คำภาวนาเวลาเผาศพ

อยมฺปิ โข เม กาโย เอวํภาวี เอวํธมฺโม เอวํอนตีโต

แม้ร่างกายของเรานี้แล ก็จะต้องเป็นเช่นนี้ จะต้องมีอย่างนี้เป็นธรรมดา จะไม่ล่วงพ้นความตายอย่างนี้ไปได้

คำภาวนาเวลาทอดผ้าศพให้พระบังสุกุล

นามรูปํ อนิจฺจํ นามรูปํ ทุกขํ นามรูปํ อนตฺตา

นามรูปไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

คำภาวนาเวลาไปเยี่ยมศพ

อวสฺสํ มยา มริตพฺพํ เราก็ต้องตายแน่นอน

คาถาตรวจน้ำอย่างย่อ

อิทํ เม ทานํ ญาตีนํ สพฺพสตฺตานํ โหตุ

ขอกุศลผลบุญที่ได้บำเพ็ญแล้วนี้ จงสำเร็จประโยชน์แก่สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงและญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าด้วย

บทแผ่เมตตา

สพฺเพสตฺตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น อเวรา จงเป็นสุข ๆ เถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

สพฺเพสตฺตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น อพฺยาปชฺฌา จงเป็นสุข ๆ เถิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

สพฺเพสตฺตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น อนีฆา จงเป็นสุข ๆ เถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย

สพฺเพสตฺตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่เจ็บตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น สุขีอตฺตานํ ปริหรนฺตุ จง มีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

คำถวายสังฆทาน

ตั้งนโม ๓ จบ แล้วว่า

อิมานิ มยํ ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ สงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อม ถวายภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ

คำถวายสังฆทานเพื่ออุทิศให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

ตั้งนโม ๓ จบแล้วว่า

อิมานิ มยํ ภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ สงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากญฺเจว มาตาปิตุ อาทีนญฺจ ญาตกานํ หิตาย สุขาย

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อม ถวาย ภัตตาหาร กับทั้งบรวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย แก่ญาติทั้งหลายมีมารดาบิดาเป็นต้น ที่ละโลกนี้ไปแล้วด้วย ตลอดกาลนานเทอญ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ลูกกำพร้า ๔๐๑ ถนนจรัลสนิทวงศ์ ธนบุรี

นายวิจิตร สุทธิบุญ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๑